

BANK SPÓŁDZIELCZY W MILICZU

Informacje podlegające ujawnieniom zgodnie z
Polityką Informacyjną dotyczącą adekwatności kapitałowej
w Banku Spółdzielczym w Miliczu
na dzień 31.12.2018 roku

Milicz 2019

Mał. Xu

Spis treści

I.	Wprowadzenie	2
II.	Informacje ogólne o Banku.....	2
III.	Oświadczenie Zarządu	3
IV.	Zasady zarządzania.....	3
V.	Opis przepływu informacji na temat ryzyka kierowanych do Zarządu i Rady Nadzorczej	4
VI.	Cele i strategię zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka	5
1.	Informacje podstawowe	5
2.	Ryzyko kredytowe	8
2.1.	Zarządzanie ryzykiem koncentracji	12
2.2.	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego.....	14
2.3.	Zarządzanie ryzykiem rezydualnym - Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego	16
3.	Ryzyko walutowe	18
4.	Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	20
5.	Ryzyko płynności	23
6.	Ryzyko operacyjne	27
7.	Ryzyko wyniku finansowego.....	30
8.	Ryzyko kapitałowe (niewypłacalności).....	32
9.	Ryzyko braku zgodności.....	34
VII.	Fundusze własne	36
VIII.	Wymogi kapitałowe	37
1.	Opis metody stosowanej do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego.....	37
2.	Kapitał regulacyjny.....	41
IX.	Wskaźnik dźwigni finansowej	42
X.	Instrumenty kapitałowe w portfelu bankowym	43
XI.	Aktywa wolne od obciążeń	44
XII.	Ekspozycja na pozycje sekurytyzacyjne	44
XIII.	Bufory kapitałowe	44
XIV.	Wskaźniki globalnego znaczenia systemowego	44
XV.	Ekspozycje na ryzyko kredytowe kontrahenta	44
XVI.	Korzystanie z ECAI	44
XVII.	Stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego	44
XVIII.	Stosowanie metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego	45
XIX.	Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego	45
XX.	Polityka i praktyki w zakresie wynagrodzeń pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku Spółdzielczego w Miliczu	45
XXI.	Opis systemu kontroli wewnętrznej.....	47

I. Wprowadzenie

Niniejszy dokument stanowi realizację postanowień Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (zwanego dalej Rozporządzeniem CRR), innych rozporządzeń wykonawczych Komisji (UE) ustanawiających wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji, Ustawy Prawo bankowe, jak również Polityki Informacyjnej dotyczącej adekwatności kapitałowej w Banku Spółdzielczym w Miliczu, udostępnionej na stronie internetowej Banku (www.bsmilicz.com.pl).

Informacje dotyczące adekwatności kapitałowej zostały sporządzone w ujęciu indywidualnym i przeznaczone są dla uczestników rynku, a także innych podmiotów, bądź osób zainteresowanych zakresem ogłaszanych informacji.

II. Informacje ogólne o Banku

Bank Spółdzielczy w Miliczu (zwany dalej Bankiem) powstał w 1947 roku i jest bankiem detalicznym z polskim kapitałem. Bank obsługuje zarówno osoby prywatne, jak i rolników, małe i średnie przedsiębiorstwa oraz samorządy terytorialne. Bank oferuje proste produkty bankowe, a skala działalności handlowej jest nieznacząca. Zakres działalności Banku określa Statut Banku, udostępniony na stronie internetowej Banku (www.bsmilicz.com.pl).

Bank Spółdzielczy w Miliczu posiada osobowość prawną i jest spółdzielnią prowadzącą swoją działalność na podstawie:

- 1) ustawy z dnia 7 grudnia 2000r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (Dz.U.2018.613),
- 2) ustawy z dnia 29 sierpnia 1997r. Prawo bankowe (Dz.U.2018.2187),
- 3) ustawy z dnia 16 września 1982r. Prawo spółdzielcze (Dz.U.2018.1285),
- 4) innych ustaw oraz Statutu Banku.

Bank wpisany jest do Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Wrocławia - Fabrycznej we Wrocławiu, IX Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS 0000110924.

Bank działa na terenie województwa dolnośląskiego, a także na terenie powiatów krotoszyńskiego, ostrowskiego, rawickiego z terenu województwa wielkopolskiego.

Siedziba Banku znajduje się w Miliczu, na ul. Trzebnickiej nr 7. Bank prowadzi działalność w ramach następującej struktury organizacyjnej:

- 1) Centrala – Milicz, ul. Trzebnicka 7,
- 2) Oddział w Miliczu, ul. Trzebnicka 7,
- 3) Oddział w Cieszkowie, pl. Rynek 6a,
- 4) Oddział w Krośnicach, ul. Parkowa 9,
- 5) Oddział we Wrocławiu, ul. Kamienna 115,
- 6) Filia – Milicz, Rynek 2,
- 7) Filia – Sułów, ul. Kolejowa 2,
- 8) POK w Bukowicach, ul. Wrocławska 8,
- 9) POK w Gądkowicach nr 45,
- 10) POK w Starostwie Powiatowym, Milicz, ul. Wojska Polskiego 38,

- 11) POK w Urzędzie Miejskim, Milicz, ul. Trzebnicka 2,
- 12) POK w Spółdzielni Mieszkaniowej „Barycz”, Milicz, ul. Kopernika 29.

Bank zrzeszony jest w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. na podstawie zawartej Umowy Zrzeszenia oraz jest uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, zapewniającego wypłacalność oraz płynność jego uczestnikom.

Bank nie należy do banków systemowo istotnych, stosuje Polskie Standardy Rachunkowości.

Bank nie jest wobec innej instytucji podmiotem dominującym, ani podmiotem zależnym, tak więc nie dokonuje konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych.

III. Oświadczenie Zarządu

Oświadczenie Zarządu Banku Spółdzielczego w Miliczu dotyczące zapewnienia, że stosowane w Banku systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku, zawierające ogólny profil ryzyka Banku, stanowi załącznik nr 1 do niniejszej „Informacji”.

IV. Zasady zarządzania

1. Liczba stanowisk dyrektorskich/kierowniczych zajmowanych w Banku przez Członków Zarządu

Członkowie Zarządu Banku Spółdzielczego w Miliczu nie zajmują stanowisk dyrektorskich/kierowniczych, w związku z pełnioną funkcją sprawują nadzór nad głównymi obszarami działalności Banku.

2. Zasady rekrutacji oraz procedury dokonywania ocen odpowiedniości członków Zarządu Banku i Rady Nadzorczej

W Banku zostały wprowadzone procedury w zakresie dokonywania oceny odpowiedniości:

- 1) Procedura dokonywania ocen odpowiedniości członków Zarządu Banku Spółdzielczego w Miliczu, wprowadzona przez Radę Nadzorczą Banku Spółdzielczego w Miliczu,
- 2) Polityka zapewniania odpowiedniości członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Miliczu, wprowadzona przez Zebranie Przedstawicieli Banku Spółdzielczego w Miliczu, która w czerwcu 2019r. zastąpiła Procedurę dokonywania ocen odpowiedniości członków Rady Nadzorczej Banku Spółdzielczego w Miliczu.

Oceny odpowiedniości Zarządu oraz Członków Zarządu są dokonywane przez Radę Nadzorczą raz w roku, a wyniki oceny przedkładane są na Zebraniu Przedstawicieli.

Oceny odpowiedniości Rady Nadzorczej również dokonywane są raz w roku przez Zebranie Przedstawicieli Banku Spółdzielczego.

Ostatnia ocena członków Zarządu oraz Zarządu, jako organu kolegialnego była przeprowadzona przez Radę Nadzorczą w dniu 23.01.2019r. W ramach indywidualnej oceny kandydata/członka Zarządu, Rada Nadzorcza ocenia spełnianie wymogów określonych w art. 22aa Ustawy Prawo bankowe, tj. jego rzeczywiste kwalifikacje jak i reputację, natomiast w ramach oceny kolegialnej Zarządu Banku działającego jako organ, Rada ocenia ostrożne i stabilne zarządzanie Bankiem, a także reputację Banku, jako pochodną działań członków Zarządu Banku. Za rok obrotowy 2018, Rada Nadzorcza pozytywnie oceniła odpowiedność Zarządu Banku Spółdzielczego w Miliczu oraz jego członków w trakcie kadencji. Zarówno wykształcenie formalne, jak i przebieg ścieżki zawodowej potwierdziły wysokie kompetencje poszczególnych

Członków Zarządu. Nie odnotowano także działań, które w jakikolwiek sposób mogłyby lub wpłynęły negatywnie na reputację Banku. W ocenie Rady Nadzorczej, Zarząd Banku jako organ kolegialny w 2018 roku zarządzał Bankiem w sposób ostrożny i stabilny.

Ocena odpowiedniości Rady Nadzorczej oraz Członków Rady Nadzorczej za rok 2018 została dokonana przez Zebranie Przedstawicieli w dniu 18.06.2019r.

W ramach indywidualnej oceny kandydata/członka Rady Nadzorczej podlegają ocenianie jego kwalifikacje, reputacja uczciwość i rzetelność (wymogi określone w art. 22aa Ustawy Prawo bankowe), a także niezależność oraz wiedza i umiejętności w zakresie rachunkowości lub badania sprawozdań finansowych.

Ocenie kolegialnej Rady Nadzorczej, działającej jako organ, podlega:

- 1) łączny poziom wiedzy, umiejętności i doświadczenia posiadanych przez poszczególnych członków Rady Nadzorczej Banku w odniesieniu do całej działalności Banku, umożliwiające przedstawianie swoich poglądów, wpływające na proces podejmowania decyzji, zrozumienie działań podejmowanych przez Bank oraz głównych ryzyk w jego działalności,
- 2) poziom znajomości przez Radę Nadzorczą Banku jako całość tych dziedzin funkcjonowania Banku, za które członkowie są odpowiedzialni zbiorowo,
- 3) umiejętność nadzorowania Bankiem,
- 4) reputacja Banku, jako pochodna działań członków Rady Nadzorczej Banku,
- 5) spełnienie wymogu posiadania niezbędnej liczby członków niezależnych zapewniającej większość członków niezależnych w Komitecie Audytu.

Rada Nadzorcza, jako organ kolegialny, wszyscy Członkowie Rady Nadzorczej mijającej kadencji oraz kandydaci do Rady Nadzorczej otrzymali ocenę pozytywną.

3. Komitety Rady Nadzorczej

Z uwagi na skalę działania Banku, nie powołano oddzielnego komitetu ds. ryzyk w skład, którego wchodziłoby członkowie Rady Nadzorczej.

Zgodnie z ustawą z dnia 11.05.2017r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich i nadzorze publicznym, w Banku funkcjonuje Komitet Audytu.

V. Opis przepływu informacji na temat ryzyka kierowanych do Zarządu i Rady Nadzorczej

Przepływ informacji dotyczących ryzyka w Banku jest sformalizowany i regulowany wewnętrznymi regulacjami Banku, w tym Instrukcją Sporządzania Informacji Zarządczej w Banku Spółdzielczym w Miliczu. Regulacje Banku określają komórki odpowiedzialne za sporządzenie raportów, zakres raportów, odbiorców, częstotliwość oraz terminy sporządzenia informacji zarządczej.

Opracowywane w Banku raporty obejmują wszystkie rodzaje ryzyka uznane za istotne oraz system kontroli wewnętrznej.

Zakres i częstotliwość raportowania są zróżnicowane w zależności od przepisów zewnętrznych, rekomendacji nadzorczych oraz bieżących potrzeb Banku.

Proces raportowania dostosowany jest do skali narażenia Banku na ryzyko oraz jego zmienności, zapewnia możliwość podejmowania przez Zarząd i Radę Nadzorczą decyzji, w tym odpowiedniej reakcji w przypadku zmiany ekspozycji na ryzyko.

Zarząd Banku otrzymuje poszczególne raporty w okresach miesięcznych, kwartalnych, półrocznych i rocznych, natomiast Rada Nadzorcza w okresach kwartalnych, półrocznych i rocznych.

System bieżącego informowania ukierunkowany jest na powiadamianie członków Zarządu o zaistniałych zdarzeniach ryzyka oraz ograniczanie zagrożeń wynikających z tych zdarzeń.

Rzetelność, dokładność oraz aktualność raportów sporządzanych dla organów Banku zapewnia funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej.

VI. Cele i strategię zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka

1. Informacje podstawowe

Podejmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form zapobiegania zagrożeniom i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka. Kontrolowanie wpływu ryzyka na działalność Banku jest jednym z kluczowych celów zarządzania Bankiem, a poziom ryzyka stanowi istotny składnik procesów planistycznych.

W celu zapewnienia skutecznego i ostrożnego zarządzania Bankiem, Zarząd Banku:

- 1) wdraża odpowiednie środowisko zarządzania ryzykiem, obejmujące strukturę organizacyjną, narzędzia wspomagające zarządzanie ryzykiem, system informacji zarządczej, a także odpowiednie zarządzanie kadrami,
- 2) kształtuje i dba o odpowiednią kulturę organizacyjną zorientowaną na bezpieczne i efektywne zarządzanie ryzykiem,
- 3) wdraża sformalizowany system zarządzania ryzykiem, na który składa się identyfikacja ryzyka, jego pomiar i ocena, kontrola, monitorowanie oraz raportowanie o ryzyku.

Zarządzanie ryzykiem bankowym, poprzez utrzymanie poziomu ryzyka w ramach przyjętego apetytu/tolerancji, ma na celu:

- 1) ochronę depozytów klientów,
- 2) ochronę wartości kapitałów Banku,
- 3) wsparcie Banku w prowadzeniu efektywnej działalności.

Apetyt/tolerancja na ryzyko określone są przez Bank poprzez wskaźniki ilościowe (limity) oraz jakościowe zasady zarządzania ryzykiem. Określony przez Bank apetyt/tolerancja na ryzyko oznacza możliwość poniesienia straty w zakresie akceptowanym przez Bank.

System zarządzania ryzykiem w Banku zorganizowany jest w sposób zapewniający zarządzanie na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się poziomach zarządzania.

Na **pierwszy poziom** składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej/biznesowej Banku. To bieżące zarządzanie ryzykiem przez wszystkie jednostki/komórki organizacyjne Banku odpowiedzialne za działalność operacyjną/biznesową, dotyczące całej działalności tych jednostek/komórek organizacyjnych, która może generować ryzyko.

Na **drugi poziom** składa się:

- 1) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie (w szczególności: Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz, Stanowisko monitoringu i wierzytelności trudnych, Stanowisko analityków kredytowych),
- 2) działalność komórki do spraw zgodności (Stanowisko ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej).

Na trzeci poziom składa się działalność komórki audytu wewnętrznego Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Główną odpowiedzialność za bieżące zarządzanie ryzykiem (zarządzanie na pierwszym poziomie), zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, standardami rynkowymi, regulacjami wewnętrznymi Banku, z uwzględnieniem Strategii zarządzania ryzykiem oraz apetytu na ryzyko zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą, ponoszą operacyjne/biznesowe jednostki/komórki organizacyjne.

Pracownicy Banku zobowiązani są do znajomości oraz do stosowania w codziennej pracy wprowadzonych i obowiązujących ich mechanizmów kontroli ryzyka i mechanizmów kontrolnych, a także odpowiednio do niezależnego monitorowania ich przestrzegania.

W procesie zarządzania ryzykiem uczestniczą zarówno organy Banku, Komitet Audytu, Komitet Kredytowy Banku oraz pracownicy Banku.

Rada Nadzorcza sprawuje m.in. nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem, szacowania kapitału wewnętrznego oraz dokonywania przeglądów strategii i procedur szacowania kapitału wewnętrznego i utrzymania poziomu funduszy własnych na poziomie nie niższym niż oszacowany kapitał wewnętrzny Banku, a także corocznie ocenia ich adekwatności i skuteczność.

W celu realizacji tych zadań Rada Nadzorcza w szczególności:

- 1) wybiera spośród swoich członków Komitet Audytu,
- 2) wybiera członków Zarządu posiadających odpowiednie kwalifikacje (tj. wiedzę, doświadczenie, umiejętności) do sprawowania wyznaczonych im funkcji,
- 3) monitoruje skuteczność czynności wykonywanych przez członków Zarządu w związku z realizacją przez nich zadań w zakresie systemu zarządzania,
- 4) zatwierdza cele strategiczne oraz apetyt na ryzyko, a także monitoruje ich przestrzeganie,
- 5) pełni nadzór nad opracowaniem, przyjęciem i wdrożeniem strategii, polityk, procedur i planów, na podstawie których funkcjonować ma w Banku system zarządzania ryzykiem, szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego oraz dokonywania przeglądów strategii i procedur szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego, a także pełni nadzór nad ich przestrzeganiem.

Komitet Audytu monitoruje skuteczność systemu zarządzania ryzykiem, w szczególności poprzez:

- 1) rekomendowanie Radzie Nadzorczej regulacji wewnętrznych,
- 2) opiniowanie ryzyka na podstawie cyklicznych raportów dotyczących identyfikacji, oceny, kontroli i monitorowania wielkości i profilu ryzyka występującego w działalności Banku.

Zarząd Banku m.in. projektuje, wprowadza oraz zapewnia adekwatne i skuteczne działanie systemu zarządzania ryzykiem, szacowania kapitału wewnętrznego, utrzymywania poziomu funduszy własnych na poziomie nie niższym niż oszacowany kapitał wewnętrzny oraz dokonywania przeglądów strategii i procedur szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego, w szczególności przez:

- 1) wprowadzenie zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą struktury organizacyjnej Banku dostosowanej do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka, wprowadzającej podział zadań umożliwiający skuteczne ich wykonywanie oraz

- zapewniający niezależność zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie zarządzania od zarządzania ryzykiem na drugim poziomie, zapewniającej unikanie konfliktu interesów i powiązań personalnych,
- 2) dokonywanie okresowego przeglądu struktury organizacyjnej Banku w celu dokonania oceny skuteczności przyjętych rozwiązań z perspektywy zarządzania Bankiem,
 - 3) opracowanie, przyjęcie i powiązanie strategii zarządzania Bankiem z systemem zarządzania ryzykiem, systemem kontroli wewnętrznej, polityką wynagrodzeń oraz procesem szacowania kapitału wewnętrznego i utrzymywania poziomu funduszy własnych na poziomie nie niższym niż oszacowany kapitał wewnętrzny Banku,
 - 4) opracowanie, przyjęcie i wdrożenie Strategii zarządzania ryzykiem, polityk dotyczących zarządzania ryzykiem istotnym, procedur w zakresie szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego oraz dokonywania przeglądów strategii i procedur szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego,
 - 5) zapewnianie wdrożenia procedur, na podstawie których funkcjonować ma w Banku system zarządzania ryzykiem oraz monitorowanie ich przestrzegania,
 - 6) określanie bieżącej i przyszłej gotowości Banku do podejmowania ryzyka, a także zapewnienie oszacowania kapitału wewnętrznego na poziomie zapewniającym pokrycie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka,
 - 7) nadzorowanie wielkości i profilu ryzyka w Banku oraz zarządzania ryzykiem na pierwszym i drugim poziomie,
 - 8) ustanawianie zasad raportowania,
 - 9) zapewnienie zgodności działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa oraz standardami rynkowymi,
 - 10) wprowadzanie niezbędnych korekt i udoskonań systemu zarządzania ryzykiem oraz procesu szacowania kapitału wewnętrznego i zarządzania kapitałowego w przypadku zmiany wielkości i profilu ryzyka w działalności Banku oraz czynników otoczenia gospodarczego lub wykrycia nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu zarządzania.

Nadzór nad zarządzaniem ryzykiem istotnym oraz adekwatnością kapitałową Banku sprawuje Prezes Zarządu Banku.

System zarządzania ryzykiem w Banku dostosowany jest do profilu, skali i złożoności ryzyka oraz podlega bieżącemu dostosowywaniu do nowych czynników i źródeł ryzyka.

Wewnętrzne procedury, limity oraz metody identyfikacji i pomiaru ryzyka, w tym założenia testów warunków skrajnych, podlegają weryfikacji w celu dostosowania ich do przepisów prawa i standardów rynkowych, potrzeb Banku, w tym zmian wielkości i profilu ryzyka Banku oraz otoczenia gospodarczego, w którym Bank działa.

Bank nie stosuje zaawansowanych metod pomiaru ryzyka.

Zarządzanie ryzykiem w Banku, w szczególności realizowane jest w oparciu o:

- 1) zatwierdzone przez Radę Nadzorczą i przyjęte przez Zarząd Banku:
 - a) Strategię zarządzania ryzykiem,
 - b) Politykę kapitałową,
 - c) Polityki dotyczące zarządzania danym rodzajem ryzyka uznanym za istotne,
 - d) Instrukcję oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (ICAAP), oraz
- 2) zatwierdzone przez Zarząd Banku instrukcje, regulaminy, metodyki dotyczące identyfikacji, pomiaru i oceny ryzyka, jego kontroli i monitorowania, a także raportowania o ryzyku, które Bank uznał za istotne.

Z uwagi na charakter i zakres prowadzonej działalności, a także rzeczywisty i/lub potencjalny wpływ na wynik finansowy oraz kapitały (fundusze), najbardziej znaczącym rodzajem ryzyka uznanym przez Bank za ryzyko istotne jest ryzyko kredytowe, zawierające w sobie ryzyko rezydualne.

Jednocześnie w Banku zidentyfikowano również inne istotne rodzaje ryzyka takie jak:

- 1) ryzyko koncentracji,
- 2) ryzyko walutowe,
- 3) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej,
- 4) ryzyko operacyjne,
- 5) ryzyko płynności,
- 6) ryzyko kapitałowe (niewypłacalności),
- 7) ryzyko wyniku finansowego,
- 8) Ryzyko braku zgodności.

2. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe związane jest z możliwością wystąpienia strat z tytułu niewykonania zobowiązania w określonym w umowie terminie przez klienta lub kontrahenta.

Z uwagi na możliwość poniesienia przez Bank relatywnie dużych strat, ryzyko kredytowe istotnie wpływa na działalność Banku, w tym osiągnięte wyniki finansowe. Pozycjami generującymi dla Banku najwyższy poziom ryzyka kredytowego są udzielone kredyty, a także zobowiązania pozabilansowe o charakterze finansowym.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym jest utrzymywanie stabilnego i zrównoważonego pod względem jakości i wartości portfela kredytowego Banku, w tym portfela ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie oraz portfela detalicznych ekspozycji kredytowych, cechującego się oczekiwanym poziomem dochodowości i wartości oraz bezpieczeństwem rozumianym jako minimalizacja ryzyka wystąpienia kredytów zagrożonych oraz strat na portfelu kredytowym.

Podstawowymi celami Polityki kredytowej Banku są:

- 1) racjonalne zarządzanie ryzykiem kredytowym zapewniające bezpieczeństwo Banku, zarówno w odniesieniu do pojedynczego kredytu, całego obligu kredytowego, jak i całego portfela należności Banku,
- 2) harmonijny wzrost obligu kredytowego skorelowany ze wzrostem bazy depozytowej i funduszy własnych Banku, zgodny z zatwierdzonymi przez Radę Nadzorczą celami określonymi w Strategii działania, Polityce kapitałowej oraz planie finansowym, zapewniający utrzymanie relatywnie wysokiej dochodowości kredytów przy minimalizacji wskaźnika ich szkodowości¹,
- 3) zapewnienie zgodności procedur i produktów kredytowych Banku z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa oraz standardami rynkowymi,
- 4) ograniczanie ryzyka oraz dywersyfikacja portfela należności Banku, w tym obligu kredytowego m.in. poprzez ustalanie wewnętrznych limitów, a także angażowanie się Banku w konsorcja bankowe zawierane z Bankiem Zrzeszającym i innymi Bankami Spółdzielczymi, zarówno w roli inicjatora, jak i uczestnika,
- 5) wzmocnianie pozycji Banku jako banku:

¹ tj. udziału kredytów zagrożonych (Ps, W, S) w obligu kredytowym.

Mary

Oku

- a) świadczącego kompleksowe usługi finansowe, w szczególności osobom fizycznym, małym i średnim przedsiębiorstwom oraz rolnikom indywidualnym,
- b) będącego partnerem dla instytucji samorządowych w realizacji przedsięwzięć mających na celu rozwój środowisk lokalnych.

W celu zapewnienia odpowiedniej do wielkości i profilu ryzyka Banku jakości aktywów kredytowych, Bank zarządza:

- 1) ryzykiem kredytowym, w tym ryzykiem kredytowym detalicznych ekspozycji kredytowych, ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie,
- 2) ryzykiem koncentracji,
- 3) ryzykiem rezydualnym.

W zarządzaniu ryzykiem kredytowym oprócz Rady Nadzorczej, Komitetu Audytu i Zarządu Banku uczestniczą:

Komitet Kredytowy Banku - wspiera Zarząd w podejmowaniu decyzji obciążonych podwyższonym poziomem ryzyka kredytowego, poprzez opiniowanie transakcji kredytowych oraz propozycji klasyfikacji ekspozycji kredytowych pod kątem ryzyka ponoszonego przez Bank.

Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz - odpowiada m.in. za niezależne identyfikowanie ryzyka kredytowego (w tym ryzyka koncentracji, ryzyka rezydualnego, ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych, ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie), jego pomiar, kontrolę i monitorowanie oraz raportowanie Zarządowi, Komitetowi Audytu i Radzie Nadzorczej oraz komórkom organizacyjnym Banku wskazanym przez Zarząd na temat wielkości i profilu ryzyka, w tym m.in. w zakresie przestrzegania obowiązujących norm ostrożnościowych, realizacji planów.

Stanowisko to opracowuje projekty regulacji wewnętrznych określających zasady pomiaru ryzyka kredytowego (w tym testy warunków skrajnych), jego kontroli (w tym limity wewnętrzne), monitorowania oraz raportowania o ryzyku.

Stanowisko monitoringu i wiarygodności trudnych odpowiada m.in. za monitorowanie ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do kategorii ryzyka „pod obserwacją” oraz grupy „zagrożone”, a także zabezpieczeń tych ekspozycji, niezależny przegląd klasyfikacji portfela kredytowego Banku, wnioskowanie o zmianę klasyfikacji ekspozycji kredytowych oraz w sprawie tworzenia i rozwiązania rezerw celowych w odniesieniu do ekspozycji zaklasyfikowanych do grupy „zagrożone”, projektowanie we współpracy z Oddziałami planów odzyskania należności zaklasyfikowanych do grupy „zagrożone”, pomoc Oddziałom w zakresie postępowania restrukturyzacyjnego i windykacyjnego, opiniowanie możliwości restrukturyzacji, podejmowanie czynności przymusowej windykacji, wnioskowanie i opiniowanie w sprawach umarzania należności oraz spisywania ich z bilansu Banku, raportowanie na temat rezerw celowych, kredytów zagrożonych, windykacji i restrukturyzacji należności, opracowywanie regulacji Banku w zakresie tworzenia rezerw celowych, monitoringu oraz restrukturyzacji i windykacji należności Banku.

Stanowisko analityków kredytowych – w przypadkach określonych regulacjami wewnętrznymi Banku dokonuje weryfikacji dokumentacji kredytowej pod kątem kompletności, poprawności i wiarygodności, oceny zdolności kredytowej, proponowanych zabezpieczeń, a także ocenia poprawność propozycji decyzji kredytowych przed podjęciem ostatecznych decyzji kredytowych przez uprawnionych zgodnie z ich kompetencjami. Dokonuje okresowego przeglądu administrowanych ekspozycji kredytowych oraz ich zabezpieczeń, uczestniczy w opracowywaniu regulacji z zakresu działalności kredytowej, organizuje i prowadzi szkolenia z zakresu działalności kredytowej.

Główny Księgowy – m.in. odpowiada za opracowanie zasad wyliczania kapitału regulacyjnego na ryzyko kredytowe oraz nadzoruje realizację tych zasad.

Zespół finansowo-księgowy i sprawozdawczości – odpowiedzialny jest m.in. za wyznaczanie wymogu kapitałowego na ryzyko kredytowe, raportowanie na temat wskaźników jakości ekspozycji kredytowych wobec podmiotów z tego samego

sektora gospodarki, czy zabezpieczonych tym samym rodzajem zabezpieczenia.

Stanowisko ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej – m.in. zapewnia zgodność działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi Banku i standardami rynkowymi, przeprowadza testowanie poziome i pionowe przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w zakresie zapewniania zgodności, opracowuje i raportuje wyniki testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych w Banku.

Pracownicy operacyjnych/biznesowych jednostek/komórek Banku - zobowiązani są do przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem kredytowym, w tym w szczególności odpowiadają za identyfikację ryzyka kredytobiorców ocenianych i monitorowanych, za to aby umowa zawierana z klientem była całkowicie wiążąca oraz odpowiednio chroniła interesy Banku, pozwalając na odpowiednie zarządzanie ryzykiem, administrują ekspozycjami kredytowymi zgodnie z przyjętymi regulacjami wewnętrznymi Banku.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w Banku obejmuje:

- 1) identyfikację czynników ryzyka,
- 2) ocenę oraz ustalenie dopuszczalnych norm ryzyka (limity),
- 3) monitorowanie zabezpieczeń,
- 4) monitorowanie, pomiar (w tym testy warunków skrajnych), kontrolę ryzyka, a także raportowanie w tym zakresie,
- 5) wdrażanie technik redukcji ryzyka oraz podejmowanie innych działań zmierzających do ograniczenia zagrożeń (profilaktycznych, naprawczych),
- 6) wyliczanie kapitału regulacyjnego i kapitału wewnętrznego z tytułu ryzyka,
- 7) kontrolę zarządzania ryzykiem,
- 8) ograniczanie, eliminowanie negatywnych skutków ryzyka.

Ryzyko kredytowe Banku rozpatruje się w dwóch aspektach:

- 1) ryzyka pojedynczej transakcji,
- 2) ryzyka łącznego portfela kredytowego.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym pojedynczej transakcji/kredytobiorcy obejmuje:

- 1) stosowanie metodyki oceny wiarygodności i zdolności kredytowej,
- 2) przestrzeganie limitów,
- 3) prawidłowe zabezpieczanie ekspozycji kredytowych,
- 4) monitoring ustanowionych zabezpieczeń kredytowych, ze szczególnym uwzględnieniem zabezpieczeń hipotecznych,
- 5) przegląd ekspozycji kredytowych oraz tworzenie rezerw celowych i odpisów aktualizujących należności związanych z ekspozycjami kredytowymi,
- 6) windykację i restrukturyzację oraz nadzór nad kredytami zagrożonymi,
- 7) kontrolę działalności kredytowej (samokontrolę, weryfikację bieżącą oraz okresowe testowanie).

W celu oceny wiarygodności klientów Bank współpracuje z zewnętrznymi instytucjami oferującymi systemy wspierające zarządzanie ryzykiem kredytowym.

Zasady bezpiecznego zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do łącznego zaangażowania kredytowego Banku obejmują działania polegające na:

- 1) dywersyfikacji ryzyka poprzez stosowanie limitów koncentracji,

- 2) analizie ryzyka rezydualnego,
- 3) analizie struktury i jakości portfela kredytowego,
- 4) identyfikowaniu i monitorowaniu ekspozycji zagrożonych, ich struktury, czynników ryzyka,
- 5) monitorowaniu wartości utworzonych rezerw celowych i odpisów aktualizujących należności związanych z ekspozycjami kredytowymi,
- 6) przedsięwzięciach organizacyjno-kadrowych, w szczególności takich jak:
 - a) rozdzielenie działalności sprzedażowej (handlowej) od funkcji akceptacji ryzyka,
 - b) monitoring i kontrola ryzyka,
 - c) organizacja bezpiecznych systemów podejmowania decyzji kredytowych,
 - d) prawidłowy przepływ informacji,
 - e) odpowiedni dobór i szkolenie kadr,
 - f) nadzór nad działalnością kredytową,
 - g) odpowiedni system kontroli wewnętrznej.

Na potrzeby zabezpieczania i ograniczania ryzyka kredytowego w Banku wykorzystywany jest system pisemnych procedur wewnętrznych, obejmujący swoim zakresem proces kredytowy od momentu pozyskiwania klienta do całkowitego rozliczenia transakcji kredytowej.

Podejmowanie decyzji kredytowych w Banku odbywa się zgodnie z trybem i kompetencjami określonymi w wewnętrznych przepisach dotyczących oceny ryzyka i podejmowania decyzji kredytowych.

W przypadku wzrostu ryzyka kredytowego, w tym ryzyka wynikającego z mniejszej niż zakładano skuteczności stosowanych technik ograniczania ryzyka kredytowego (ryzyka rezydualnego), lub gdy ryzyko występujące w portfelu kredytowym okazuje się nieakceptowane, Zarząd Banku może podwyższyć normy ostrożnościowe.

Raporty dotyczące ogólnego poziomu ryzyka kredytowego sporządzane są przez Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz w okresach miesięcznych, m.in. w ramach analizy ryzyka płynności oraz w sposób szczegółowy, w ramach kwartalnej analizy ryzyka kredytowego.

Każda sytuacja pogorszenia się jakości portfela kredytowego jest na bieżąco sygnalizowana członkom Zarządu.

Raportowaniu podlegają także sporządzone przez właściwe komórki organizacyjne informacje w zakresie:

- 1) ryzyka ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie (Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz - cykl roczny), a także detalicznych ekspozycji kredytowych (Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz - cykl kwartalny) – do Zarządu, Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej,
- 2) ryzyka rezydualnego (Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz - cykl roczny) – do Zarządu,
- 3) testów warunków skrajnych (Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz - cykl roczny) – do Zarządu, Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej,
- 4) rezerw celowych, kredytów zagrożonych, windykacji i restrukturyzacji kredytów (Stanowisko monitoringu i wierzytelności trudnych - cykl kwartalny) – do Zarządu,
- 5) wskaźników jakości ekspozycji kredytowych wobec podmiotów z tego samego sektora gospodarki, czy zabezpieczonych tym samym rodzajem zabezpieczenia (Zespół finansowo-księgowy i sprawozdawczości - cykl roczny) - do Zarządu.

2.1. Zarządzanie ryzykiem koncentracji

W celu ograniczenia ryzyka kredytowego, Bank zarządza ryzykiem koncentracji zaangażowań kredytowych, tj. ryzykiem wynikającym z nadmiernych koncentracji z tytułu ekspozycji wobec poszczególnych klientów, grup powiązanych klientów, klientów działających w tym samym sektorze gospodarki, regionie geograficznym, prowadzących tę samą działalność lub dokonujących obrotu tymi samymi towarami, z tytułu stosowanych technik ograniczenia ryzyka kredytowego oraz dużych pośrednich ekspozycji kredytowych, takich jak pojedynczy wystawca zabezpieczenia, charakteryzujących się potencjałem do generowania strat na tyle dużych, by zagrozić kondycji finansowej Banku lub zdolności do prowadzenia podstawowej działalności lub doprowadzić do istotnej zmiany profilu ryzyka Banku.

Bank zarządza ryzykiem koncentracji zarówno na poziomie jednostkowym, jak i całego portfela aktywów, a wybór instrumentów zarządzania, uzależniony jest od zidentyfikowanego poziomu ryzyka kredytowego, przy zachowaniu zasady proporcjonalności względem wielkości i profilu ryzyka Banku.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem koncentracji jest ograniczanie nadmiernego zaangażowania kredytowego Banku poprzez:

- 1) przestrzeganie limitów koncentracji wynikających z przepisów prawa,
- 2) wyznaczanie i przestrzeganie wewnętrznych limitów koncentracji.

W celu kontroli ryzyka wprowadzono w Banku system wewnętrznych limitów z tytułu poszczególnych koncentracji zaangażowań. Limity te ustalono w odniesieniu do grupy klientów, produktów, sektorów gospodarki, zabezpieczeń.

Identyfikacja i ocena poziomu ryzyka kredytowego związanego z koncentracjami polega na wyodrębnieniu jednorodnych portfeli zaangażowań.

Na podstawie dokonanej identyfikacji i oceny poziomu koncentracji zaangażowań, formułowane są propozycje dotyczące działań jakie winny być podjęte przez Bank, w szczególności w stosunku do zaangażowań, których ryzyko oceniono jako istotne.

Monitorowanie i raportowanie w zakresie przestrzegania limitów odbywa się w Banku, zgodnie z pisemnymi wewnętrznymi regulacjami, w okresach miesięcznych lub kwartalnych.

Za monitorowanie i raportowanie w zakresie przestrzegania limitów koncentracji zaangażowań odpowiada Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz, które przedstawia stosowną informację dla Zarządu, Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej.

W przypadku wysokiego poziomu wykorzystania limitu lub przekroczenia limitu wewnętrznego, w Banku podejmowane są działania zmierzające do ograniczenia poziomu koncentracji zaangażowań, zaś przekroczenie określonych wewnętrznych limitów koncentracji zaangażowań stanowi dodatkowo podstawę do szacowania kapitału wewnętrznego zgodnie z procedurą szacowania i oceny adekwatności kapitału wewnętrznego.

Dane ilościowe w zakresie ryzyka kredytowego przedstawiono w tabelach zaprezentowanych poniżej. Bank w zestawieniach wykazuje tylko te ekspozycje, które są wyodrębniane w jego działalności.

Macy

Oku

BANK SPÓŁDZIECZY W MILICZU
Informacje podlegające ujawnieniom zgodnie z Polityką Informacyjną dotyczącą adekwatności kapitałowej – 2018 rok

Tabela 1 - Kwoty ekspozycji Banku, wg stanu na 31.12.2018 r. Dane w tys. zł.

L.p.	Kategorie ekspozycji	Kwota ekspozycji bez uwzględnienia rezerwy	Kwota ekspozycji z uwzględnieniem rezerwy	Średnia kwota ekspozycji bez uwzględnienia rezerwy	Średnia kwota ekspozycji z uwzględnieniem rezerwy
1	Ekspozycje wobec rządów centralnych i banków centralnych	64 211	64 211	60 364	60 364
2	Ekspozycje wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych	13 536	13 536	17 624	17 619
3	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	32	32	34	34
4	Ekspozycje wobec instytucji	129 790	129 790	112 601	112 601
5	Ekspozycji wobec przedsiębiorstw	39 593	39 566	36 592	36 578
6	Ekspozycje detaliczne	80 975	80 500	80 243	79 675
7	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	129 652	128 893	131 617	130 851
8	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	3 177	759	3 122	1 070
9	Ekspozycje kapitałowe	3 332	3 332	3 332	3 332
10	Inne pozycje	17 320	17 320	16 339	16 339
RAZEM		481 618	477 939	461 868	458 464

Tabela 2 - Struktura sektorowa ekspozycji w podziale na kategorie ekspozycji z uwzględnieniem MŚP, wg stanu na 31.12.2018r. Dane w tys. zł.

L.p.	Kategorie ekspozycji	Sektor finansowy	Sektor niefinansowy	w tym MŚP	Sektor budżetowy	Pozostałe	RAZEM
1	Ekspozycje wobec rządów centralnych i banków centralnych				64 211		64 211
2	Ekspozycje wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych				13 536		13 536
3	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego				32		32
4	Ekspozycje wobec instytucji	129 790					129 790
5	Ekspozycji wobec przedsiębiorstw		39 566	34 441			39 566
6	Ekspozycje detaliczne		80 500				80 500
7	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach		128 893	128 334			128 893
8	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania		759				759
9	Ekspozycje kapitałowe					3 332	3 332
10	Inne pozycje					17 320	17 320
RAZEM		129 790	249 718	162 775	77 779	20 652	477 939

Tabela 3 - Zestawienie rezydualnych terminów zapadalności dla ekspozycji z podziałem na kategorie ekspozycji, wg stanu na 31.12.2018 r. (wartość nominalna). Dane w tys. zł.

L.p.	Kategorie ekspozycji	<= 1 roku	> 1 roku <= 2 lat	> 2 roku <= 5 lat	> 5 roku <= 10 lat	> 10 roku <= 20 lat	> 20 lat	Razem
1	Ekspozycje wobec rządów centralnych i banków centralnych	58 082	4 000	2 000				64 082
2	Ekspozycje wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych	1 092	1 091	7 954	3 385			13 522
3	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego							0
4	Ekspozycje wobec instytucji	129 697						129 697
5	Ekspozycji detaliczne, wobec przedsiębiorstw, zabezpieczone hipotekami, dotyczące niewykonania zobowiązania	65 380	37 467	54 716	44 852	29 975	4 645	237 035
6	Ekspozycje kapitałowe						3 332	3 332
7	Inne pozycje						17 290	17 290
RAZEM		254 251	42 558	64 670	48 237	29 975	25 267	464 958

Bank ma ograniczony obszar działania, poza którym zgodnie ze Statutem nie może funkcjonować i w związku z powyższym Bank nie wyznacza obszarów geograficznych w celu sprawozdawczym, w tym w celów ustalenia limitów ograniczających ryzyko w tym zakresie.

BANK SPÓŁDZIECZY W MILICZU
Informacje podlegające ujawnieniom zgodnie z Polityką Informacyjną dotyczącą adekwatności kapitałowej – 2018 rok

Strukturę zaangażowania Banku wobec podmiotów sektora niefinansowego oraz sektora instytucji rządowych i samorządowych, z uwzględnieniem kategorii ryzyka, przedstawiono poniżej w tabeli 4.

Tabela 4 - Zaangażowanie kredytowe* w podziale na typ podmiotu (klienta) oraz w podziale na kategorie ryzyka, wg stanu na 31.12.2018 r. Dane w tys. zł

Lp.	Wyszczególnienie	Kategoria normalna	Kategoria pod obserwacją	Grupa "zagrożone"	Razem
1	Przedsiębiorstwa i spółki państwowe				0
2	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne	46 597	47	5 853	52 497
3	Rolnicy	59 892	174	73	60 139
4	Przedsiębiorcy indywidualni	38 176	484	791	39 451
5	Osoby prywatne	78 716	338	292	79 346
6	Instytucje niekomercyjne	2 602			2 602
7	Budżet	6 922			6 922
	Razem	232 905	1 043	7 009	240 957

* obliigo kredytowe, bez uwzględnienia odsetek, dopłat, korekt o ESP, utworzonych rezerw i odpisów aktualizujących

Poziom zaangażowania kredytowego Banku wobec największych podmiotów na dzień 31.12.2018r. zaprezentowano poniżej w tabeli 5.

Tabela 5 - Poziom zaangażowania kredytowego Banku wobec największych podmiotów

Podmiot	Udział zaangażowania w uznanym kapitale Banku
Podmiot 1	17,56%
Podmiot 2	17,15%
Podmiot 3	16,92%
Podmiot 4	16,83%
Podmiot 5	15,29%
Podmiot 6	15,18%
Podmiot 7	14,62%
Podmiot 8	13,50%
Podmiot 9	13,28%
Podmiot 10	12,23%
Podmiot 11	10,91%
Podmiot 12	10,00%
Zaangażowanie podmiotów razem	173,47%

Tabela 6 - Zaangażowanie kredytowe* Banku w sektory gospodarki w sytuacji zagrożonej, w tym przeterminowane, salda rezerw celowych oraz kwoty odpisów na rezerwy celowe, wg stanu na 31.12.2018 r. Dane w tys. zł.

L.p	Wyszczególnienie	Razem zagrożone	w tym przeterminowane	Saldo rezerw celowych	Rezerwy celowe oraz odpisy utworzone w 2018 roku
1	przetwórstwo przemysłowe	2 801	3	234	340
2	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle	1 098	149	632	135
3	transport i gospodarka magazynowa	2 113	2 113	1 760	1 248
4	pozostałe, nie wymienione wyżej	705	44	191	211
	Razem:	6 717	2 309	2 817	1 934

* obliigo kredytowe, bez uwzględnienia odsetek, dopłat, korekt o ESP, utworzonych rezerw i odpisów aktualizujących

2.2 Korekty z tytułu ryzyka kredytowego

Dla celów ustalenia kapitału regulacyjnego, z tytułu ryzyka kredytowego, w Banku za kategorię ekspozycji której dotyczy niewykonanie zobowiązania, traktuje się ekspozycję, w przypadku której przeterminowanie wynosi powyżej 90 dni.

BANK SPÓŁDZIECZY W MILICZU
Informacje podlegające ujawnieniom zgodnie z Polityką Informacyjną dotyczącą adekwatności kapitałowej – 2018 rok

Ekspozycjami zagrożonymi są należności zaklasyfikowane do kategorii poniżej standardu, wątpliwe i stracone, zgodnie z kryteriami określonymi w Rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków z dnia 16.12.2008 r. (Dz.U.2017.1965).

Bank dokonuje klasyfikacji ekspozycji kredytowych do odpowiednich kategorii ryzyka, stosując dwa niezależne kryteria:

- 1) kryterium terminowości – terminowość spłaty kapitału lub odsetek,
- 2) kryterium ekonomiczno - finansowe – badanie sytuacji ekonomiczno-finansowej dłużnika.

Zasady klasyfikacji ekspozycji kredytowych oraz tworzenia rezerw celowych i odpisów aktualizujących należności związane z ekspozycjami kredytowymi, w tym tryb podejmowania decyzji w sprawie klasyfikacji oraz rezerw i odpisów aktualizujących, określają funkcjonujące w Banku procedury wewnętrzne.

Klasyfikacja ekspozycji kredytowych, wg kryterium terminowości do poszczególnych kategorii ryzyka odbywa się w okresach miesięcznych w sposób automatyczny z wykorzystaniem systemu ewidencyjno - księgowego Banku, natomiast przeglądy oraz klasyfikacja ekspozycji kredytowych, wg kryterium ekonomiczno – finansowego dokonywana jest kwartalnie, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków oraz wewnętrznymi regulacjami Banku.

Na pokrycie ryzyka związanego z działalnością kredytową, Bank tworzy rezerwy celowe i odpisy aktualizujące należności związane z ekspozycjami kredytowymi, które tworzone są w ścisłej korelacji z rozpoznany ryzykiem. Rezerwy celowe tworzone są na pokrycie straty związanej z określonymi należnościami. Wysokość tworzonych rezerw związana jest bezpośrednio z kategorią ryzyka, do której została zaklasyfikowana ekspozycja oraz z jakością przyjętych zabezpieczeń prawnych ekspozycji.

Rezerwy celowe i odpisy aktualizujące należności związane z ekspozycjami kredytowymi tworzone są w ciężar kosztów, w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zaklasyfikowanych do:

- 1) kategorii "normalne" – w zakresie ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych,
- 2) kategorii "pod obserwacją",
- 3) grupy "zagrożone" – w tym do kategorii "poniżej standardu", "wątpliwe" i „stracone”.

Niezależnie od rezerw celowych, zgodnie z przepisami art. 130 ustawy Prawo bankowe Bank tworzy rezerwę na ryzyko ogólne, służącą pokryciu niezidentyfikowanego ryzyka związanego z prowadzeniem działalności bankowej.

Zmiany stanów rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących należności związanych z ekspozycjami kredytowymi w okresie 2018 roku przedstawiono w tabeli 7 i 7a.

Tabela 7- Zmiana stanu wartości rezerw celowych na należności zagrożone sektora niefinansowego w okresie od dnia 01.01.2018 r. do dnia 31.12.2018 r. Dane w tys. zł.

Lp.	Treść	Na należności poniżej standardu	Na należności wątpliwe	Na należności stracone	Razem
1.	Stan na 01.01.2018 r.	55	22	5 713	5 790
2.	Zwiększenia w okresie 01.01.2018r. - 31.12.2018 r.	597	48	1 293	1 938
	utworzenie rezerw celowych	597	48	1 293	1 938
	inne zwiększenia	0	0	0	0
3.	Zmniejszenia w okresie 01.01.2018r. - 31.12.2018r.	166	68	4 770	5 004
	rozwiązanie rezerw - tworzonych w koszty	166	68	1 228	1 462
	rozwiązanie rezerw - tworzonych z funduszu restrukturyzacyjnego	0	0	0	0
	umorzenie w ciężar rezerw	0	0	1	1
	odpisanie do ewidencji pozabilansowej	0	0	3 541	3 541
	inne zmniejszenia	0	0	0	0
4.	Zmiany z tytułu przekwalifikowania	13	11	22	46
5.	Stan rezerw celowych na 31.12.2018 r.	499	13	2 258	2 770

Tabela 7a - Zmiana stanu wartości odpisów aktualizujących należności związane z ekspozycjami kredytowymi znajdującymi się w grupie zagrożone sektora niefinansowego w okresie od dnia 01.01.2018 r. do dnia 31.12.2018r. Dane w tys. zł.

Lp.	Treść	Na należności poniżej standardu	Na należności wątpliwe	Na należności stracone	Razem
1	Stan na 01.01.2018 r.	1	1	1 432	1 434
2	Zwiększenia w okresie 01.01.2018r. - 31.12.2018r.	7	2	203	212
	utworzenie odpisów aktualizujących	7	2	203	212
	inne zwiększenia	0	0	0	0
3	Zmniejszenia 01.01.2018r. - 31.12.2018r.	4	2	1220	1226
	rozwiązanie odpisów aktualizujących - tworzonych w koszty	4	2	228	234
	rozwiązanie odpisów aktualizujących - tworzonych z funduszu restrukturyzacyjnego	0	0	0	0
	umorzenie w ciężar odpisów	0	0	2	2
	odpisanie do ewidencji pozabilansowej	0	0	990	990
	inne zmniejszenia	0	0	0	0
4	Zmiany z tytułu przekwalifikowania	0	-1	1	0
5	Stan odpisów aktualizujących na 31.12.2018r.	4	0	416	420

2.3 Zarządzanie ryzykiem rezydualnym - Stosowanie technik ograniczenia ryzyka kredytowego

Ryzyko rezydualne wiąże się z technikami redukcji ryzyka kredytowego, które mogą okazać się mniej efektywne niż oczekiwano w momencie ich przyjmowania.

Do technik ograniczania ryzyka kredytowego Bank zalicza:

- 1) pomniejszanie podstawy tworzenia rezerw celowych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów, w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków,
- 2) pomniejszanie wag ryzyka przypisywanych ekspozycjom kredytowym zabezpieczonym hipotecznie na nieruchomości mieszkalnej w rachunku kapitału regulacyjnego na podstawie Rozporządzenia CRR,
- 3) techniki redukcji ryzyka kredytowego – zgodnie z Rozporządzeniem CRR.

Wg stanu na 31.12.2018 r. Bank z w/w technik redukcji ryzyka kredytowego zastosował pomniejszanie podstawy tworzenia rezerw celowych.

Celem strategicznym w zakresie ryzyka rezydualnego jest zapewnienie skuteczności stosowanych technik redukcji ryzyka kredytowego (form zabezpieczeń), poprzez zapobieganie spadkowi efektywności zabezpieczenia, weryfikację wartości i płynności przyjętych zabezpieczeń zarówno podczas oceny wniosku kredytowego, jak i w ramach prowadzonego monitoringu.

Stosowanie prawnych form zabezpieczenia kredytów jest istotnym elementem ograniczania ryzyka kredytowego. Bank, podejmując decyzje o zaangażowaniu kredytowym, dąży do pełnego zabezpieczenia wierzytelności, adekwatnego do podejmowanego ryzyka, o jak najwyższej jakości obowiązującego w całym okresie kredytowania. Prowadzona przez Bank polityka w zakresie zabezpieczeń ma na celu należyte zabezpieczenie interesu Banku.

Bank ocenia jakość zabezpieczenia według jego płynności, aktualnej wartości rynkowej, dostępu i możliwości kontroli w całym okresie kredytowania, wpływu na poziom tworzonych rezerw oraz ze względu na możliwość zmniejszenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego.

Bank wykorzystuje zarówno zabezpieczenia rzeczowe, jak i osobiste. Podczas ustalania zabezpieczeń dopuszcza się stosowanie jednocześnie kilku form zabezpieczenia wierzytelności.

Zabezpieczenia transakcji kredytowych dokonywane są w stopniu adekwatnym do oceny sytuacji ekonomicznej klienta oraz charakteru, okresu trwania i wysokości transakcji, zgodnie z obowiązującą Instrukcją prawnych form zabezpieczenia wierzytelności Banku Spółdzielczego w Miliczu. W przypadku zabezpieczeń hipotecznych, dla zaangażowań

przekraczających określony przez Bank poziom, co do zasady wymagana jest wycena rzeczoznawcy. W regulacjach wewnętrznych Bank określił też wymagany poziom LtV oraz wymagany udział własny klienta.

Do stosowanych przez Bank standardowych zabezpieczeń należą, w szczególności:

- 1) hipoteka – jest ograniczonym prawem rzeczowym, ustanowionym w celu zabezpieczenia kredytu, na mocy którego Bank może dochodzić zaspokojenia swojego roszczenia z nieruchomości,
- 2) weksel In blanco wystawcy wraz z wystawioną do niego deklaracją wekslową. Weksel jest papierem wartościowym o określonej dokładnie przez prawo wekslowe formie charakteryzującej się tym, że umieszczenie na nim podpisu stanowi podstawę i przyczynę zobowiązania wekslowego,
- 3) poręczenie wekslowe – zapłatę weksla można zabezpieczyć poręczeniem wekslowym na całą sumę wekslową lub jej część,
- 4) poręczenie według prawa cywilnego – poręczenie jest rodzajem umowy cywilno-prawnej, opartej na przepisach prawa cywilnego, na podstawie której poręczyciel zobowiązuje się względem Banku do spłaty kredytu na wypadek, gdyby kredytobiorca nie spłacił go w oznaczonym terminie,
- 5) przelew (cesja) wierzytelności na zabezpieczenie – przelew wierzytelności jako zabezpieczenie oznaczonego kredytu jest umową między kredytobiorcą lub osobą trzecią będącą wierzycielem z tytułu należności za sprzedane towary, usługi lub posiadania terminowego rachunku bankowego w innym banku (cedent), a Bankiem na mocy, której kredytobiorca lub osoba trzecia (cedent) przenosi na Bank swoją wierzytelność, a Bank ją przyjmuje,
- 6) przewłaszczenie na zabezpieczenie – jest umową, przez którą kredytobiorca lub osoba trzecia przenosi na Bank, do czasu spłaty kredytu, prawo własności zbywalnych rzeczy ruchomych,
- 7) zastaw rejestrowy – w celu zabezpieczenia kredytu można rzecz ruchomą, z wyjątkiem statków morskich wpisanych do rejestru okrętowego, a także prawa majątkowe, jeżeli są zbywalne, obciążyć prawem, na mocy którego Bank będzie mógł dochodzić zaspokojenia z przedmiotu zastawu,
- 8) pełnomocnictwo do dysponowania rachunkiem bankowym – jako zabezpieczenie wierzytelności Bank może przyjąć pełnomocnictwo do: dokonania potrącenia wierzytelności Banku z wierzytelnością posiadacza rachunku bankowego, gdy rachunek prowadzony jest w Banku, pobrania wierzytelności Banku z rachunku bankowego, gdy rachunek ten prowadzony jest w innym banku: upoważnienie takie powinno być potwierdzone przez bank prowadzący rachunek.

W celu ograniczania ryzyka rezydualnego w Banku wprowadzono wewnętrzne regulacje obligujące pracowników do okresowego monitorowania i aktualizowania wartości prawnych zabezpieczeń wierzytelności stanowiących potencjalne źródło spłaty wierzytelności. Główną zasadą stosowaną przez Bank w zakresie wyceny zabezpieczeń rzeczowych jest określenie bieżącej wartości rynkowej przy założeniu funkcjonowania dla tych zabezpieczeń rynku, pozwalającego na zbycie zabezpieczenia w przypadku wystąpienia niewypłacalności kredytobiorcy.

Weryfikacji wartości zabezpieczenia rzeczowego Bank dokonuje w oparciu o:

- 1) wycenę niezależnego rzeczoznawcy,
- 2) dane GUS w przypadku gruntów rolnych, informacje z bazy o rynku nieruchomości AMRON, ogłoszeń w Internecie, ogłoszeń w prasie, informacje z giełd, biur obrotu nieruchomościami, itp.
- 3) faktury zakupu ruchomości.

Bank oceniając typy przyjętych zabezpieczeń, określa poziom koncentracji w ten sam rodzaj zabezpieczenia kredytowego.

Stopień zaangażowania z uwzględnieniem przyjętych zabezpieczeń przedstawiono w tabeli 8. Głównym gwarantem w zakresie zastosowania instrumentów ograniczania ryzyka kredytowego jest Dolnośląski Fundusz Gwarancyjny.

Tabela 8 - Zestawienie zaangażowania* z uwzględnieniem rodzaju zabezpieczenia, wg stanu na 31.12.2018r. Dane w tys. zł.

Forma zabezpieczenia	Wartość
hipoteka na nieruchomości mieszkalnej	62 786
hipoteka na nieruchomości komercyjnej i pozostałej	121 407
zastaw rejestrowy	3 743
weksel własny in blanco	43 571
poręczenie według prawa cywilnego i poręczenie według prawa wekslowego	22 639
przewłaszczenie rzeczy ruchomych	956
blokada środków pieniężnych/ pełnomocnictwo do rachunku	1 887
cesja wierzytelności	200
gwarancja/ poręczenie, np.. BGK, DFG, itp..	1 879
ubezpieczenie kredytu /ubezpieczenie kredytobiorcy	322
kaucja	232
"pozycje kredytowe" niezabezpieczone	72
RAZEM	259 694

* oblige kredytowe powiększone o udzielone zobowiązanie pozabilansowe, bez uwzględnienia odsetek, dopłat, korekt o ESP, utworzone rezerwy i odpisy aktualizujące

W Banku, corocznie dokonywana jest weryfikacja skuteczności stosowanych zabezpieczeń oraz ich adekwatności do aktualnego poziomu ryzyka. W tym celu Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz określa poziom ryzyka rezydualnego i dokonuje weryfikacji poziomu tego ryzyka w oparciu o analizę, którą przedstawia Zarządowi Banku.

3. Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe to ryzyko utraty wartości aktywów, wzrostu poziomu zobowiązań lub zmiany wyniku finansowego w rezultacie wrażliwości na zmiany kursów walut. Ryzyko walutowe to podkategoria ryzyka rynkowego.

W Banku, ze względu na posiadaną strukturę bilansu, ofertę produktową oraz profil klienta, istotne dla Banku ryzyko walutowe ogranicza się do ryzyka kursowego.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym jest:

- 1) dążenie do pełnego zaspokojenia potrzeb klientów w zakresie obsługi dewizowej,
- 2) zwiększanie obrotu dewizowego przy jednoczesnym utrzymaniu pozycji walutowych na poziomie zapewniającym bezpieczeństwo Banku,
- 3) ograniczanie ewentualnych strat z tytułu zmian kursów walut poprzez kształtowanie struktury walutowej pozycji bilansowych.

Podstawowym celem polityki Banku w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym jest kształtowanie pozycji walutowej całkowitej w wysokości nie przekraczającej 2% funduszy własnych, tj. takiej która nie wiąże się z koniecznością utrzymania kapitału regulacyjnego na ryzyko walutowe.

Na dzień 31.12.2018 r. całkowita pozycja walutowa Banku wyniosła 0,83% funduszy własnych (268 tys. zł).

W procesie zarządzania ryzykiem walutowym dokonuje się jego pomiaru, monitorowania i ograniczania, poprzez monitorowanie struktury walutowej bilansu, wylczenie i limitowanie pozycji walutowych (pozycji indywidualnych i całkowitej pozycji walutowej), a także przeprowadzanie testów warunków skrajnych.

Zarządzając ryzykiem walutowym Bank koncentruje się na kształtowaniu odpowiedniej struktury aktywów i pasywów walutowych oraz ograniczaniu ryzyka kursowego. W związku z powyższym w Banku zawiera się transakcje o takiej strukturze walutowej oraz na warunkach, które w najbardziej efektywny sposób zabezpieczają Bank przed potencjalnymi

stratami z tytułu zmian kursów walutowych.

Operacje walutowe wykonywane są do wysokości ustalonych limitów. Bank przeprowadza transakcje w następujących walutach wymiennalnych: EUR, USD, GBP, CHF, SEK.

Limity na indywidualne pozycje walutowe oraz całkowitą pozycję walutową są monitorowane i raportowane przez Zespół obsługi klienta w trybie dziennym do Stanowiska zarządzania ryzykami i analiz.

W cyklach miesięcznych Zespół obsługi klienta sporządza raport podsumowujący i przekazuje go do Stanowiska zarządzania ryzykami i analiz, które następnie po zapoznaniu się i ocenie ryzyka przedstawia raport Prezesowi Zarządu. W okresach kwartalnych raporty te przedstawiane są również Zarządowi Banku wraz z raportem z dokonanego przez Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz pomiaru i oceny poziomu ryzyka walutowego, uwzględniającego wyniki z przeprowadzonych testów warunków skrajnych oraz informacje o kontroli przestrzegania limitów ekspozycji Banku na ryzyko walutowe.

W okresach kwartalnych raport sporządzony przez Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz przedstawiany jest Komitetowi Audytu, a następnie Radzie Nadzorczej.

W przypadku identyfikacji potrzeby, częstotliwość raportowania może ulec zwiększeniu.

W zarządzaniu ryzykiem walutowym oprócz Zarządu, Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej uczestniczą ponadto:

Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz - odpowiada m.in. za niezależne identyfikowanie ryzyka walutowego, jego pomiar, kontrolę i monitorowanie oraz raportowanie Zarządowi, Komitetowi Audytu i Radzie Nadzorczej na temat wielkości i profilu ryzyka, w tym m.in. w zakresie przestrzegania obowiązujących norm ostrożnościowych, realizacji planów.

Stanowisko to opracowuje projekty regulacji wewnętrznych określających zasady pomiaru ryzyka walutowego (w tym testy warunków skrajnych), jego kontroli (w tym limity wewnętrzne), monitorowania oraz raportowania o ryzyku.

Zespół obsługi klienta – m.in. dokonuje bieżącego zarządzania pozycją walutową Banku, odpowiada za sporządzanie sprawozdania z prowadzonej działalności walutowej, za opracowanie oraz aktualizację regulacji w zakresie działalności walutowej.

Zespół wsparcia sprzedaży – m.in. odpowiada za poprawne oraz terminowe zaewidencjonowanie i rozliczenie bezgotówkowych transakcji walutowych zawartych z klientami i przyjętymi do realizacji przez inne Jednostki/Komórki Organizacyjne Banku oraz transakcji zawartych przez Zespół obsługi klienta poprzez system autodealing z Bankiem obsługującym w ramach zarządzania pozycją walutową.

Główny Księgowy – m.in. odpowiada za opracowanie zasad wyliczania kapitału regulacyjnego na ryzyko walutowe oraz nadzoruje realizację tych zasad.

Zespół finansowo-księgowy i sprawozdawczości – odpowiedzialny jest m.in. za wyznaczanie wymogu kapitałowego na ryzyko walutowe, aktualizowanie i publikowanie w systemie bankowym tabel kursowych, wykonywanie dyspozycji lokowania nadwyżek środków w walutach obcych.

Stanowisko ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej – m.in. zapewnia zgodność działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi Banku i standardami rynkowymi, przeprowadza testowanie poziome i pionowe przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w zakresie zapewniania zgodności, opracowuje i raportuje wyniki testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych w Banku.

Pozostałe jednostki/komórki organizacyjne Banku – zobowiązane są do przestrzegania ustalonych w Banku zasad

zarządzania ryzykiem walutowym.

4. Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej

Pod pojęciem ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej – zwanym dalej ryzykiem stopy procentowej, rozumie się ryzyko wynikające z narażenia aktualnego i przyszłego wyniku finansowego Banku (głównie wyniku odsetkowego) oraz posiadanych kapitałów (funduszy) na niekorzystny wpływ zmian, niezależnych od Banku stóp procentowych. Ryzyko to związane jest z:

- 1) ryzykiem niedopasowania terminów przeszacowania, tj. ryzykiem niedopasowania terminów zmian oprocentowania aktywów odsetkowych i pasywów odsetkowych, z uwzględnieniem pozycji pozabilansowych,
- 2) ryzykiem bazowym wynikającym z niedoskonałego powiązania (korelacji) stawek bazowych (rynkowych i podstawowych stóp NBP) w oparciu, o które wyznaczane jest oprocentowanie produktów / instrumentów generujących przychody / koszty odsetkowe, w przypadku gdy ich przeszacowanie następuje w tych samych okresach,
- 3) ryzykiem opcji klienta wynikającym z wpisanych w produkty oferowane przez Bank praw klienta do wcześniejszej spłaty należności (kredytu) lub wycofania zobowiązań (depozytu),
- 4) ryzykiem krzywej dochodowości polegającym na zmianie relacji pomiędzy stopami procentowymi danego rynku lub indeksu odnoszącymi się do różnych terminów przeszacowania (w szczególności powyżej 1 roku), które może przyczynić się do nasilenia efektu niedopasowania terminów przeszacowania.

W Banku najważniejsza część ryzyka stopy procentowej związana jest z ryzykiem przeszacowania oraz ryzykiem bazowym, gdyż w największym stopniu wpływa na poziom ryzyka zmiany dochodu odsetkowego, a w konsekwencji i wyniku finansowego Banku oraz funduszy własnych. W związku z powyższym Bank koncentruje się przede wszystkim na zarządzaniu ryzykiem przeszacowania i ryzykiem bazowym.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest maksymalizacja wyniku odsetkowego i marży odsetkowej, dzięki ograniczaniu ewentualnych strat z tytułu niekorzystnych zmian stóp procentowych do akceptowalnego poziomu poprzez kształtowanie struktury pozycji bilansowych oraz pozabilansowych.

W celu utrzymania założonego w planach strategicznych i rocznym planie finansowym profilu ryzyka, Bank zmienia swoje narażenie na ryzyko stopy procentowej za pomocą działań związanych z:

- 1) inwestowaniem (głównie poprzez sterowanie terminami zapadalności lokat o stałym oprocentowaniu deponowanych w Banku Zrzeszającym oraz papierów wartościowych),
- 2) kredytowaniem (ustalenie parametrów produktów kredytowych),
- 3) finansowaniem zewnętrznym,
- 4) ustalaniem oprocentowania,
- 5) zarządzaniem terminami zapadalności / wymagalności oraz przeszacowania stóp procentowych dla różnych pozycji bilansu.

W celu ograniczenia ryzyka oraz zapewnienia efektywnego zarządzania strukturą pozycji oprocentowanych Bank również:

- 1) prowadzi monitoring kształtowania się najważniejszych rynkowych stóp procentowych oraz stóp podstawowych NBP,

- 2) monitoruje kształtowanie się oprocentowania własnych produktów bankowych na tle stóp, o których mowa powyżej oraz porównywalnej oferty konkurencyjnych banków i instytucji finansowych działających przede wszystkim na lokalnym rynku,
- 3) zarządza poszczególnymi grupami aktywów i pasywów w taki sposób, aby zapewnić realizację optymalnej, w danych warunkach, wysokości marży odsetkowej Banku.

Ryzyko stopy procentowej Bank ogranicza poprzez stosowanie limitów, odpowiednie kształtowanie struktury oprocentowanych aktywów i pasywów, a także uwzględnianie w wewnętrznych regulacjach Banku, dotyczących zarządzania ryzykiem stopy procentowej, kluczowych zagadnień zawartych w rekomendacjach nadzorczych.

Pomiar i raportowanie ryzyka odbywa się w cyklach miesięcznych przez Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz. Raport jest przedkładany na posiedzeniach Zarządu Banku (cykl miesięczny) oraz Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej (cykl kwartalny). W przypadku identyfikacji potrzeby, częstotliwość raportowania może ulec zwiększeniu.

Do pomiaru i monitorowania ryzyka stopy procentowej wykorzystuje się:

- 1) metodę luki stopy procentowej (jako podstawowe narzędzie),
- 2) informacje o poziomie (stopniu) wykorzystania poszczególnych limitów ograniczających ryzyko stopy procentowej,
- 3) zestawienie podstawowych wskaźników ekonomicznych z zakresu ryzyka stopy procentowej,
- 4) symulacje wpływu zmian poziomu stóp procentowych na wynik odsetkowy Banku (testy warunków skrajnych) oraz metodę szacowania zmiany wartości ekonomicznej (od 2019 roku).

Z uwagi na nieznaczący udział pozycji oprocentowanych wyrażonych w walucie innej niż krajowa, pomiar i analiza ryzyka stopy procentowej sporządzane są dla wszystkich walut łącznie, w przeliczeniu na walutę krajową.

Analiza luki polega na określeniu wielkości niedopasowania między wrażliwymi na zmiany stopy procentowej aktywami i pasywami w poszczególnych przedziałach czasowych, uwzględniających pierwszy możliwy termin zmian (przeszacowania) stóp procentowych. Analiza luki jest miernikiem statycznym, odzwierciedlającym poniższe założenia:

- 1) struktura bilansu i terminów przeszacowania nie zmienia się w przyszłości,
- 2) zmiana stóp procentowych nie zostanie zniwelowana w przyszłości zmianą w odwrotnym kierunku,
- 3) stopy procentowe wszystkich aktywów i pasywów zmieniają się o taką samą liczbę punktów procentowych.

Przy pomiarze ryzyka stopy procentowej Bank w określaniu terminów przeszacowania aktywów / pasywów przyjmuje następujące założenia:

- 1) aktywa / pasywa o stałym oprocentowaniu kwalifikuje w dacie ich zapadalności / wymagalności,
- 2) aktywa/pasywa wrażliwe o stopie zmiennej kwalifikuje:
 - a) do 1 dnia włącznie dla pozycji, których wysokość oprocentowania zmienia się wraz ze zmianą stóp rynku międzybankowego, z zastrzeżeniem p-pktu d),
 - b) w dacie najbliższego posiedzenia Rady Polityki Pieniężnej po dniu sprawozdawczym, dla pozycji, których wysokość oprocentowania zmienia się wraz ze zmianą stóp podstawowych NBP, z zastrzeżeniem p-pktu d),
 - c) do przedziału przeszacowania powyżej 1 dnia do 1 miesiąca włącznie, dla pozycji o oprocentowaniu zależnym od stopy zarządzanej przez Bank, z zastrzeżeniem p-pktu d),
 - d) w przypadku aktywów/pasywów, dla których termin przeszacowania jest inny niż określony wg zasad

BANK SPÓŁDZIECZY W MILICZU
Informacje podlegające ujawnieniom zgodnie z Polityką Informacyjną dotyczącą adekwatności kapitałowej – 2018 rok

opisanych powyżej, Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz urealnia ten termin na odpowiadający stanowi faktycznemu, tj. zgodnie z założeniami danego produktu.

W przeprowadzanej symulacji zmian wyniku odsetkowego na skutek zmian stóp procentowych Bank nie uwzględnia kredytów w sytuacji zagrożonej oraz przedterminowej spłaty kredytów. W przypadku aktywów/pasywów o nieustalonym terminie wymagalności przyjmuje się założenia przyjmowane dla innych pozycji w zależności od rodzaju stawki bazowej, przy czym aktywa/pasywa o stałym oprocentowaniu kwalifikuje się w przedziale 1 dzień.

Przedterminowa spłata kredytów lub/i zrywalność depozytów terminowych uwzględniana jest w przypadku sporządzania dodatkowego pomiaru ryzyka opcji klienta, który dokonywany jest gdy wskaźnik zrywalności depozytów lub spłaconych przed terminem kredytów przekroczy ustalony przez Bank poziom. Celem tej analizy jest określenie ewentualnych (potencjalnych) zmian w profilu narażenia Banku na ryzyko stopy procentowej, w przypadku znacznego poziomu wykorzystania opcji klienta.

Przestrzeganie limitów związane z ryzykiem stopy procentowej kontrolowane jest przez Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz.

Na dzień 31.12.2018 r. obliczono potencjalną zmianę wyniku finansowego (odsetkowego) dla jednorazowego szokowego spadku lub wzrostu stóp procentowych (zgodnie z metodą pomiaru ryzyka stopy procentowej stosowaną przez Bank – wzrost i spadek o 200 pb.).

W przypadku wzrostu stóp procentowych potencjalna zmiana (wzrost) wyniku odsetkowego, a tym samym i wyniku finansowego w skali 12 miesięcy wyniosłaby ponad 1.648 tys. zł (5,14% funduszy własnych Banku na dzień analizy), natomiast w przypadku spadku stóp procentowych – spadek wyniku odsetkowego (wyniku finansowego) o ponad 2.056 tys. zł (6,41% funduszy własnych Banku na dzień analizy, a ponad 16% rocznego wyniku odsetkowego).

Zestawienie aktywów i pasywów z uwzględnieniem terminów przeszacowania przedstawiono w tabeli 9.

Tabela 9 - Zestawienie luki stopy procentowej wg stanu na 31.12.2018 r. Dane w tys. zł.

Wyszczególnienie		Razem	Przedziały przeszacowania					
			1 dzień	pow 1 dnia do 1 miesiąca	pow. 1 m-ca do 3 m-cy	pow. 3 m-cy do 6 m-cy	pow. 6 m-cy do 12 m-cy	pow. 1 roku
Redyskonto	Aktywa	26 913		26 913				
	Pasywa	5 570		5 570				
	Luka	21 343	-	21 343	-	-	-	-
WIBOR / WIBID	Aktywa	360 112	177 559	140 449	37 300	2 804		2 000
	Pasywa	131 216	131 216					
	Luka	228 896	46 343	140 449	37 300	2 804	-	2 000
Stawka zarządzana przez Bank	Aktywa	52 204	10	37 442	2 282	3 242	4 772	4 456
	Pasywa	265 762	32	245 956	19 774			
	Luka	-213 558	-22	-208 514	-17 492	3 242	4 772	4 456
RAZEM	Aktywa	439 229	177 569	204 804	39 582	6 046	4 772	6 456
	Pasywa	402 548	131 248	251 526	19 774	0	0	0
	Luka	36 681	46 321	-46 722	19 808	6 046	4 772	6 456

W zarządzaniu ryzykiem stopy procentowej oprócz Rady Nadzorczej, Komitetu Audytu i Zarządu Banku uczestniczą:

Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz - odpowiada m.in. za niezależne identyfikowanie ryzyka stopy procentowej, jego pomiar, kontrolę i monitorowanie oraz raportowanie Zarządowi, Komitetowi Audytu i Radzie Nadzorczej na temat wielkości i profilu ryzyka, w tym m.in. w zakresie przestrzegania obowiązujących norm ostrożnościowych, realizacji planów. Stanowisko to opracowuje projekty regulacji wewnętrznych określających zasady pomiaru ryzyka stopy procentowej (w tym testy warunków skrajnych), jego kontroli (w tym limity wewnętrzne), monitorowania oraz

raportowania o ryzyku.

Zespół finansowo-księgowy i sprawozdawczości – odpowiedzialny jest m.in. za wyznaczanie kapitału wewnętrznego na ryzyko stopy procentowej.

Stanowisko ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej – m.in. zapewnia zgodność działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi Banku i standardami rynkowymi, przeprowadza testowanie poziome i pionowe przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w zakresie zapewniania zgodności, opracowuje i raportuje wyniki testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych w Banku.

Kierownicy operacyjnych/biznesowych jednostek/komórek organizacyjnych m.in. monitorują i porównują oprocentowanie produktów Banku z porównywalną ofertą konkurencyjnych banków i instytucji finansowych, sygnalizują Zarządowi konieczność zmian oprocentowania produktów oferowanych przez Bank.

Pozostałe jednostki/komórki organizacyjne Banku – zobowiązane są do przestrzegania ustalonych w Banku zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

5. Ryzyko płynności

Ryzyko płynności to zagrożenie utraty zdolności do finansowania aktywów i terminowego wykonania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, powodujące konieczność poniesienia nieakceptowalnych strat. Bierze się ono z niedopasowania kontraktowych terminów zapadalności aktywów i pasywów, czyli w głównej mierze z konieczności finansowania długoterminowych kredytów pasywami o krótszej zapadalności.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem płynności jest:

- 1) zapewnienie utrzymania płynności śróddziennej, bieżącej, krótko-, średnio- i długoterminowej dostosowanej do rozmiarów i rodzaju działalności (poprzez utrzymywanie odpowiedniej struktury aktywów i pasywów bilansowych oraz pozabilansowych) w sposób zapewniający wykonanie wszystkich bieżących i przyszłych zobowiązań pieniężnych zgodnie z terminami ich płatności, zarówno w warunkach normalnych, jak i w przypadku wystąpienia zdarzeń kryzysowych,
- 2) zwiększanie potencjału operacyjnego Banku w celu osiągnięcia planowanego zysku poprzez efektywne zarządzanie kapitałem i płynnością Banku, w tym minimalizowanie kosztów, zapobieganie stratom wynikającym z ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z utrzymaniem płynności.

W procesie zarządzania ryzykiem płynności oprócz Rady Nadzorczej, Komitetu Audytu i Zarządu Banku uczestniczą:

Główny Księgowy – odpowiada m.in. za bieżące zarządzanie płynnością złotową i walutową Banku w ramach obowiązujących limitów oraz posiadanych kompetencji, w tym m.in. za bieżące identyfikowanie zapotrzebowania na środki płynne oraz awaryjne źródła finansowania, utrzymanie odpowiedniej nadwyżki płynności, sygnalizowanie Zarządowi wszelkich zagrożeń dla utrzymania płynności, współuczestniczy w opracowaniu planów awaryjnego postępowania w przypadku zaistnienia sytuacji kryzysowych (planów awaryjnych utrzymania płynności) oraz odpowiada za cykliczne ich testowanie oraz raportowanie w tym zakresie do Zarządu.

Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz - odpowiada m.in. za niezależne identyfikowanie ryzyka płynności, jego pomiar, kontrolę i monitorowanie oraz raportowanie Zarządowi, Komitetowi Audytu i Radzie Nadzorczej na temat wielkości i profilu ryzyka, w tym m.in. w zakresie przestrzegania obowiązujących norm ostrożnościowych, realizacji planów.

Stanowisko to opracowuje projekty planów awaryjnych utrzymania płynności oraz innych regulacji wewnętrznych określających zasady pomiaru ryzyka płynności (w tym testy warunków skrajnych), jego kontroli (w tym limity wewnętrzne), monitorowania oraz raportowania o ryzyku.

Zespół finansowo-księgowy i sprawozdawczości - m.in. wylicza i dokumentuje codziennie nadzorcze normy płynności, przygotowuje prognozy przepływów pieniężnych na najbliższe 90 dni oraz inne informacje dla Głównego Księgowego, niezbędne do bieżącego zarządzania płynnością, wylicza kapitał wewnętrzny.

Stanowisko ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej – m.in. zapewnia zgodność działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi Banku i standardami rynkowymi, przeprowadza testowanie poziome i pionowe przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w zakresie zapewniania zgodności, opracowuje i raportuje wyniki testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych w Banku.

Pozostałe jednostki/komórki organizacyjne Banku – zobowiązane są do przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem płynności.

Bank analizuje i monitoruje różne aspekty ryzyka płynności, na które jest narażony, do których w szczególności należy zaliczyć:

- 1) wpływ depozytów,
- 2) wpływ z tytułu udzielonych zobowiązań pozabilansowych,
- 3) niedopasowanie terminów zapadalności/wymagalności aktywów/pasywów,
- 4) spadek wartości portfela papierów wartościowych,
- 5) ograniczenia dostępności źródeł finansowania,
- 6) ryzyko koncentracji.

W procesie zarządzania ryzykiem płynności uwzględnione są wszystkie horyzonty czasowe, skład i struktura terminowa aktywów i pasywów oraz zobowiązań pozabilansowych, stopień zdywersyfikowania i stabilności źródeł finansowania.

Zarządzając płynnością Bank zarządza zarówno płynnością złotową, jak i walutową, przy czym ze względu na stosunkowo nieznaczny udział pozycji walutowych w bilansie Banku, podstawowe znaczenie dla utrzymania całościowej płynności Banku pełni płynność złotowa.

W ramach zarządzania ryzykiem płynności, Bank prowadzi monitoring i pomiar płynności, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie regulacjami, tj. w szczególności poprzez:

- 1) ustalanie ilości środków płynnych potrzebnych do realizacji wszystkich zobowiązań pieniężnych w każdym dniu bieżącym,
- 2) codzienną analizę wpływów i wypływów środków z rachunku bieżącego Banku, umożliwiającą efektywne wykorzystanie dostępnych środków (z uwzględnieniem obowiązku utrzymania rezerwy obowiązkowej na wymaganym poziomie),
- 3) kontrolę przestrzegania limitów stanów gotówki w kasach Banku w ramach potrzeb, dokonując zasileń, bądź odprowadzeń nadmiaru gotówki,
- 4) codzienne wyznaczanie i monitorowanie nadzorczych norm płynności,
- 5) codzienne monitorowanie głównych pozycji bilansu Banku oraz udzielonych zobowiązań pozabilansowych,
- 6) monitoring jakościowych i ilościowych wskaźników wczesnego ostrzegania, mających na celu wczesne wykrycie zjawisk mogących mieć negatywny wpływ na sytuację płynnościową Banku,
- 7) analizę luki płynności oraz analizę wskaźnikową,

- 8) wyznaczanie i monitorowanie wykorzystania limitów ograniczających ryzyko,
- 9) analizę stabilności bazy depozytowej, w tym wyznaczanie osadu we wkładach deponowanych przez Klientów Banku,
- 10) analizę stopnia zrywalności i odnawialności depozytów terminowych oraz spłaty kredytów przed i po terminie.

W ramach pomiaru ryzyka płynności przeprowadzane są testy warunków skrajnych, których wyniki służą do identyfikacji ekspozycji Banku na ryzyko oraz analizy stopnia odporności Banku na zaistnienie sytuacji o charakterze kryzysowym, w tym identyfikacji konieczności podjęcia działań awaryjnych, ustalenia kosztu jaki Bank mógłby ponieść w sytuacji skrajnej. Testy warunków skrajnych przeprowadzane są miesięcznie lub kwartalnie i zakładają zarówno zwiększony wypływ gotówki, np. depozytów i udzielonych zobowiązań pozabilansowych, jak i zmniejszony wpływ z tytułu spłat kredytów udzielonych przez Bank.

Na wypadek sytuacji kryzysowej w Banku opracowano awaryjne plany utrzymania płynności wskazujące m.in. działania podejmowane w celu przywrócenia/zapewnienia płynności oraz osoby odpowiedzialne za ich realizację. W celu zapewnienia skuteczności planów, raz w roku przeprowadza się ich testy.

Kluczowe znaczenie dla utrzymania płynności w Banku ma zarządzanie płynnością krótkoterminową, w tym budowanie nadwyżki płynności, w skład której wchodzi aktywa wysokopłynne, stanowiące rezerwę pokrywającą potencjalne wypływy gotówki z Banku.

Bank utrzymuje odpowiednią wielkość aktywów lub dodatkowych źródeł finansowania, które mogą być wykorzystywane jako źródło środków płynnych.

Ocena strukturalna posiadanych aktywów i pasywów, dokonywana jest poprzez analizę ich zapadalności/wymagalności w poszczególnych przedziałach czasowych. W celu poprawnego prognozowania wpływów i wypływów w czasie, Bank dokonuje urealniania wybranych pozycji aktywów i pasywów.

Wskaźniki luki płynności powinny przyjmować wartości wyższe od 1, co świadczy o posiadaniu nadwyżki dostępnych aktywów służących do pokrycia zobowiązań.

Urealnioną lukę płynności (skumulowaną) dla kolejnych przedziałów do 1 roku, dla pozycji bilansowych i pozabilansowych (łącznie) oraz otrzymane na tej podstawie wskaźniki płynności (skumulowane aktywa do pasywów), przedstawiono w poniższej tabeli 10.

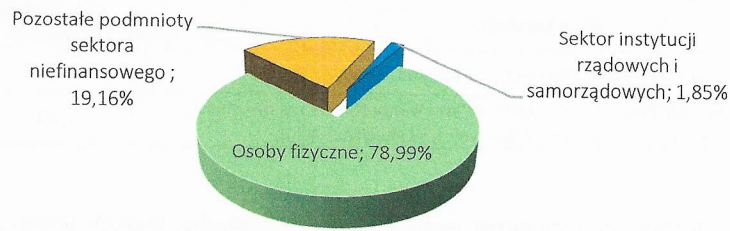
Tabela 10 - Urealniona luka płynności według stanu na 31.12.2018 r.

Przedział	Luka skumulowana (w tys. zł)	Wartość płynności luki skumulowanej
do 1 m-ca	102 576	3,20
pow. 1 m-ca do 3 m-cy	67 352	1,73
pow. 3 m-cy do 6 m-cy	36 927	1,27
pow. 6 m-cy do 12 m-cy	16 680	1,09

Polityka Banku w zakresie płynności zakłada finansowanie działalności kredytowej, głównie z pozyskanych depozytów od sektora niefinansowego (przede wszystkim osób fizycznych) oraz w znacznie niższym i ograniczonym zakresie, od sektora instytucji rządowych i samorządowych. Dlatego też Bank zakłada utrzymanie dotychczasowej struktury depozytów, w której dominujący udział stanowią depozyty osób fizycznych.

Strukturę źródeł finansowania Banku (bazy depozytowej), według stanu na 31.12.2018 r. prezentuje wykres 1.

Wykres 1. Struktura źródeł finansowania Banku na dzień 31.12.2018 r.

Zachowując ostrożne podejście do zarządzania ryzykiem płynności, Bank finansuje aktywa o dalszych przedziałach zapadalności jedynie stabilną częścią środków pozyskanych od klientów, czyli tzw. osadem na depozytach. Na dzień 31.12.2018r. poziom osadu bazy depozytowej Banku, stanowił ponad 84% bazy depozytowej (depozytów sektora niefinansowego oraz sektora instytucji rządowych i samorządowych), z kolei osad na depozytach terminowych osób fizycznych (finansujący kredyty o najdłuższych terminach zapadalności) na dzień 31.12.2018r. stanowił ponad 88% depozytów terminowych osób fizycznych. Bank natomiast, nie korzysta z finansowania od podmiotów sektora finansowego.

Stabilność bazy depozytowej jest wspierana przez ofertę produktową, reklamę oraz budowanie trwałych relacji z klientami.

W celu ograniczenia ryzyka płynności, Bank zabezpiecza swoją płynność poprzez budowanie struktury aktywów umożliwiającej elastyczne dopasowywanie się do potrzeb płynnościowych. W tym celu Bank dywersyfikuje swoje aktywa uwzględniając kryterium płynności, bezpieczeństwa i rentowności.

Bank, zrzeszony jest z Bankiem BPS S.A., w związku z powyższym może regulować swoją płynność poprzez wykorzystywanie instrumentów oferowanych przez Bank Zrzeszający, takich jak rachunki bieżące i lokaty terminowe, które charakteryzują się wysoką płynnością (możliwość wycofania lokaty przed terminem), dłużne papiery wartościowe o wysokim stopniu płynności, przyznane Bankowi dopuszczalne saldo debetowe (zabezpieczające w szczególności płynność śróddzienną) oraz kredyty oferowane przez Bank Zrzeszający.

Bank Zrzeszający jest dla Banku partnerem w zakresie udzielania kredytów konsorcjalnych, pomagając w ten sposób zapewnić klientom Banku finansowanie.

Bank ponadto jest uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, którego ustawowym celem jest m.in. wzajemne gwarantowanie sobie przez uczestników płynności, w szczególności poprzez udzielanie ze zgromadzonych środków lokat lub pożyczek płynnościowych.

Bank ogranicza ryzyko płynności nie tylko poprzez odpowiednie kształtowanie struktury posiadanych aktywów i pasywów, ale również poprzez system limitów. Podstawowymi limitami ograniczającymi poziom ryzyka są limity nadzorczych norm płynności, tj.:

- 1) nadzorcze miary płynności, określone Uchwałą nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie ustalenia wiążących banki norm płynności,
- 2) wskaźnik LCR, określony Rozporządzeniem CRR.

Bank dokonuje kalkulacji nadzorczych norm płynności na każdy dzień sprawozdawczy. Zarówno płynność krótkoterminowa, jak i długoterminowa nie były zagrożone.

Zestawienie miar płynności określonych Uchwałą nr 386/2008 Komisji Nadzoru Finansowego obowiązujących na dzień 31.12.2018 r. przedstawiono w poniższej tabeli 11.

Tabela 11 - Wielkości nadzorczych miar płynności na dzień 31.12.2018 r.

Miary płynności		LIMIT- wartość minimalna	Wartość
M3	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi (B1/A5)	1,00	2,66
M4	Współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi ((B1+B2)/(A5+A4))	1,00	1,50

Wskaźnik LCR służący identyfikacji rozmiarów wysoce płynnych aktywów, których utrzymanie może zrównoważyć odpływ środków w okresie najbliższych 30 dni, na dzień 31.12.2018r. kształtował się na poziomie 493,90%, przy wymaganym na ten dzień minimalnym poziomie 100%.

Raportowanie ryzyka płynności odbywa się z częstotliwością umożliwiającą identyfikację zmian profilu ryzyka Banku.

Na system raportowania ryzyka płynności składają się w szczególności:

- 1) kwartalne raporty dla Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej,
- 2) miesięczne raporty dla Zarządu,
- 3) codzienne informowanie Wiceprezesa Zarządu ds. finansowych, Głównego Księgowego oraz Stanowiska zarządzania ryzykami i analiz na temat kształtowania się nadzorczych miar płynności,
- 4) bieżące sygnalizowanie Wiceprezesowi Zarządu ds. finansowych przez wyznaczone komórki potencjalnych zagrożeń dla utrzymania płynności (znak zagrożenia).

Okresowe raporty dla Rady Nadzorczej, Komitetu Audytu i Zarządu sporządzane przez Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz zawierają informacje na temat ekspozycji Banku na ryzyko płynności, obejmujące m.in. analizę wskaźnikową, analizę źródeł finansowania, analizę koncentracji, informację w zakresie przestrzegania obowiązujących norm i limitów, wyniki testów warunków skrajnych, a także podstawowe informacje w zakresie ryzyka kredytowego mogącego stanowić zagrożenie dla płynności Banku.

Ponadto, w cyklach rocznych do Zarządu Banku, raportowane są wyniki w zakresie:

- 1) pogłębionej analizy płynności długoterminowej obejmującej analizę źródeł finansowania ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie - Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz,
- 2) wyniki testów planów awaryjnych - Główny Księgowy.

W przypadku identyfikacji potrzeby, częstotliwość raportowania może ulec zwiększeniu.

6. Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne to możliwość wystąpienia straty wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów lub ze zdarzeń zewnętrznych, obejmujących również ryzyko prawne. W zakres ryzyka operacyjnego nie wchodzi ryzyko reputacji i strategiczne.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym jest:

- 1) zapewnienie efektywności operacyjnej oraz bezpiecznego i ciągłego funkcjonowania Banku,
- 2) utrzymanie narażenia Banku na ryzyko operacyjne na akceptowalnym poziomie, w ramach przyjętej tolerancji/apetytu na ryzyko, poprzez zapobieganie i ograniczenie możliwości wystąpienia strat z tytułu zdarzeń ryzyka operacyjnego oraz wyeliminowanie przyczyn ich występowania, a także racjonalizację kosztów oraz zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia niezależne od Banku.

W procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym oprócz Rady Nadzorczej, Komitetu Audytu i Zarządu Banku uczestniczą:

Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz - odpowiada m.in. za niezależne identyfikowanie ryzyka operacyjnego, jego pomiar, kontrolę i monitorowanie oraz raportowanie Zarządowi, Komitetowi Audytu i Radzie Nadzorczej oraz komórkom organizacyjnym Banku wskazanym przez Zarząd na temat wielkości i profilu ryzyka, w tym m.in. w zakresie przestrzegania obowiązujących norm ostrożnościowych, realizacji planów. Stanowisko to prowadzi zbiorczy rejestr (bazę) wewnętrznych zdarzeń ryzyka operacyjnego zgłoszonych przez pracowników, opracowuje projekty regulacji wewnętrznych określających zasady pomiaru ryzyka operacyjnego (w tym testy warunków skrajnych), jego kontroli (w tym limity wewnętrzne, wskaźniki KRI), monitorowania oraz raportowania o ryzyku.

Zespół organizacyjno-administracyjny - prowadzi rejestr zewnętrznych zdarzeń operacyjnych, opracowuje harmonogram testów planów ciągłości działania i planów awaryjnych.

Kierownicy w codziennej pracy uczestniczą w zarządzaniu ryzykiem operacyjnym poprzez:

- 1) dbałość o posiadanie przez podległych im pracowników odpowiedniej wiedzy, m.in. w zakresie zarządzania ryzykiem,
- 2) sprawowanie funkcji kontroli na pierwszym poziomie zarządzania,
- 3) identyfikację, zapobieganie powstawaniu lub skutkom wystąpienia ryzyka operacyjnego towarzyszącego wykonywaniu codziennych czynności przez podległe komórki/jednostki organizacyjne,
- 4) nadzór nad zidentyfikowanymi w podległej jednostce/komórce organizacyjnej zdarzeniami operacyjnymi,
- 5) wspieranie Stanowiska zarządzania ryzykami i analiz w identyfikacji profilu ryzyka operacyjnego Banku poprzez przekazywanie informacji o potencjalnych zagrożeniach operacyjnych w ich obszarach odpowiedzialności,
- 6) udział w opracowywaniu projektów metod redukcji ryzyka lub działań zapobiegających w zakresie obszarów działalności Banku, za realizację których odpowiada podległa jednostka/komórka organizacyjna Banku, w tym opracowywanie i weryfikowanie wewnętrznej dokumentacji.

Stanowisko obsługi informatycznej – pełni funkcję Administratora Systemów Informatycznych, odpowiada za bezpieczeństwo systemów informatycznych, opracowuje harmonogram testów planów ciągłości działania i planów awaryjnych.

Główny Księgowy – m.in. odpowiada za opracowanie zasad wyliczania kapitału regulacyjnego na ryzyko operacyjne oraz nadzoruje realizację tych zasad.

Zespół finansowo-księgowy i sprawozdawczości – odpowiedzialny jest m.in. za wyznaczanie wymogu kapitałowego na ryzyko operacyjne.

Stanowisko ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej – m.in. zapewnia zgodność działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi Banku i standardami rynkowymi, przeprowadza testowanie poziome i pionowe przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w zakresie zapewniania zgodności, opracowuje i raportuje wyniki testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych w Banku.

Wszyscy pracownicy Banku - zobowiązani są do bieżącego identyfikowania i monitorowania ryzyka operacyjnego, znajomości oraz przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym obowiązujących w Banku, uczestniczenia w procesie samooceny. Na bieżąco kontrolują ryzyko operacyjne w obszarze wykonywania przez siebie czynności przeprowadzając rzetelną samokontrolę i kontrolę bieżącą na zajmowanym stanowisku, uczestniczą w postępowaniu wyjaśniającym przyczyny wystąpienia zdarzeń generujących ryzyko oraz aktywnie minimalizują to ryzyko podejmując wszelkie możliwe działania mające na celu zapobieganie incydentom oraz uniknięcie strat, a także raportują te zdarzenia (dokonują rejestracji zdarzeń ryzyka operacyjnego zgodnie z zasadami określonymi przez Zarząd).

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym obejmuje wszystkie istotne obszary działalności Banku, w tym: produkty, procesy i systemy. Uwzględni czynniki zewnętrzne, tj. otoczenie, w którym działa Bank oraz czynniki wewnętrzne takie jak np.:

struktura organizacyjna Banku, specyfika działalności, realizowane procesy, posiadane produkty, kanały dostępu do usług, użytkowane systemy informatyczne, specyfikę klientów, skargi i reklamacje klientów, zmiany organizacyjne, jakość i rotacja kadr, zlecenie czynności na zewnątrz (outsourcing), czy awarie.

Bank nie stosuje zaawansowanych metod pomiaru ryzyka operacyjnego. Do jego identyfikacji, monitorowania i pomiaru wykorzystuje się informacje z bazy zarejestrowanych zdarzeń operacyjnych (m. in. rodzaje zdarzeń i ich dotkliwość), limity, Kluczowe Wskaźniki Ryzyka (KRI), wyniki testów warunków skrajnych oraz planów ciągłości działania, a także wyniki procesu samooceny ryzyka.

Profil ryzyka odzwierciedla sporządzana mapa ryzyka operacyjnego Banku, określająca m.in. prawdopodobieństwo wystąpienia oraz dotkliwości poszczególnych rodzajów i kategorii zdarzeń ryzyka operacyjnego.

System raportowania poziomu ryzyka operacyjnego obejmuje informację sporządzaną przez Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz, która prezentowana jest w cyklach kwartalnych Zarządowi Banku oraz w cyklach półrocznych Komitetowi Audytu i Radzie Nadzorczej.

Ponadto, Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz, na bieżąco powiadamia Prezesa oraz Wiceprezesa Zarządu ds. finansowych w przypadku wystąpienia zdarzenia zarejestrowanego jako oszustwo wewnętrzne, a także istotnego zdarzenia operacyjnego.

W okresach rocznych, Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz raportuje do Zarządu wyniki z dokonanej przez Bank samooceny, mającej na celu identyfikację zagrożeń mogących prowadzić do potencjalnych strat.

Łączna kwota strat (zrealizowanych i niezrealizowanych) zdarzeń operacyjnych, zarejestrowanych w 2018 r. w zbiorczym rejestrze ryzyka operacyjnego, wyniosła 416 tys. zł i uwzględniała kwoty zdarzeń, których skutki finansowe w krótkim czasie zostały w pełni odwrócone i przez to nie były odzwierciedlane w rachunku wyników (np. niedobory kasowe). Straty zrealizowane, czyli takie których skutki zostały ujęte w rachunku zysków i strat, wyniosły 187 tys. zł. Decydujący wpływ na wysokość strat miało zdarzenie związane z próbą włamania do jednej z placówek Banku.

Zestawienie strat zdarzeń operacyjnych zarejestrowanych w Banku zawarto w tabeli 12.

Tabela 12 - Zestawienie strat zdarzeń operacyjnych zarejestrowanych w 2018r. Dane w tys. zł.

Rodzaj zdarzenia	Kategoria zdarzenia w ramach rodzaju	Ilość zdarzeń	Straty brutto (w tys. zł)
Oszustwo wewnętrzne	1) Działania nieuprawnione		
	2) Kradzież i oszustwo		
Oszustwo zewnętrzne ²	1) Kradzież i oszustwo	23	4
	2) Bezpieczeństwo systemów	14	106
Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy	1) Stosunki pracownicze		
	2) Bezpieczeństwo środowiska pracy	1	6
	3) Podziały i dyskryminacja		
Klienci, produkty i praktyki operacyjne	1) Obsługa klientów, ujawnianie informacji o klientach, zobowiązania względem klientów	4	
	2) Niewłaściwe praktyki biznesowe lub rynkowe	3	
	3) Wady produktów		
	4) Klasyfikacja klienta i ekspozycje		
	5) Usługi doradcze		

² (**) w ramach rodzaju **Oszustwo zewnętrzne** do kategorii **kradzież i oszustwo** zarejestrowano: a) 13 zdarzeń związanych z korzystaniem z kart płatniczych b) 8 zdarzeń związanych z podejrzeniem co do autentyczności banknotów c) 2 zdarzenia związane z oszustwem bankomatowym. Wszystkie zdarzenia zarejestrowane w ramach kategorii **bezpieczeństwo systemów** dotyczyły nieautoryzowanego, nieudanego dostępu do bankowości internetowej bądź też wystąpienia podejrzenia obecności na komputerze Klienta szkodliwego oprogramowania. W każdym przypadku podjęto odpowiednie działania uniemożliwiające dostęp do systemu.

BANK SPÓŁDZIECZY W MILICZU
Informacje podlegające ujawnieniom zgodnie z Polityką Informacyjną dotyczącą adekwatności kapitałowej – 2018 rok

Szkody związane z aktywami rzeczowymi	Kłęski żywiołowe i inne zdarzenia	1	178
Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	Systemy	29	63
Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	1) Wprowadzanie do systemu, wykonywanie, rozliczanie i obsługa transakcji	158	56
	2) Monitorowanie i sprawozdawczość		
	3) Napływ i dokumentacja klientów		
	4) Zarządzanie rachunkami klientów	16	2
	5) Kontrahenci niebędący klientami banku (np. izby rozliczeniowe)	1	0
	6) Sprzedawcy i dostawcy	12	1
SUMA		262	416

Bank ogranicza ryzyko operacyjne m.in. poprzez limity ustalone dla alokacji kapitału na ryzyko operacyjne, rocznych strat z tytułu ryzyka operacyjnego (w tym strat zrealizowanych, tj. takich których skutki zostały ujęte - zgodnie z przyjętymi zasadami rachunkowości - w rachunku zysków i strat lub kapitałach własnych Banku), a także limity w zakresie podejmowania decyzji.

Ponadto, w celu ograniczenia ryzyka operacyjnego oraz uniknięcia strat, w Banku podejmuje się działania polegające m.in. na:

- 1) zapewnieniu, odpowiedniej do skali i rodzaju prowadzonej działalności, struktury organizacyjnej, zapobiegającej powstawaniu konfliktów interesów,
- 2) prowadzeniu odpowiedniej polityki personalnej, w tym doborze i monitorowaniu kadry Banku, a tym samym dbałości o uniwersalizm pracowników oraz uczestnictwo w szkoleniach,
- 3) modyfikowaniu wewnętrznych regulacji w aspekcie redukcji ryzyka operacyjnego do poziomu akceptowanego,
- 4) posiadaniu mechanizmów kontrolnych,
- 5) zapewnieniu rzetelnej kontroli prawidłowości wykorzystywania urządzeń bankowych oraz przestrzegania procedur w zakresie ochrony informacji,
- 6) bieżącym przeglądzie, serwisie i konserwacji sprzętu i urządzeń,
- 7) rozwoju technologii informatycznych zapewniających bezpieczny i niezakłócony przebieg procesów bankowych,
- 8) zapobieganiu praniu pieniędzy,
- 9) ochronie przed dostępem osób nieuprawnionych,
- 10) ubezpieczeniu mienia bankowego i wartości pieniężnych,
- 11) ocenie ryzyka operacyjnego przed wprowadzaniem nowych produktów i systemów oraz przed rozpoczęciem nowego rodzaju działalności,
- 12) posiadaniu i aktualizowaniu planów awaryjnych oraz planów zachowania ciągłości działania.

7. Ryzyko wyniku finansowego

Ryzyko wyniku finansowego to ryzyko realizacji wyniku finansowego poniżej wymagań wynikających z potrzeby prowadzenia bieżącej działalności i rozwoju, głównie w celu zapewnienia odpowiedniego zasilenia kapitału.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem wyniku finansowego jest ograniczanie ryzyka strategicznego związanego z podjęciem niekorzystnych lub błędnych decyzji biznesowych/strategicznnych, wadliwą realizacją przyjętej strategii, a także niewłaściwą reakcją lub jej brakiem na zmiany otoczenia biznesowego, zapewniające osiągnięcie odpowiedniego poziomu wyniku finansowego, w wysokości umożliwiającej prowadzenie bieżącej działalności oraz odpowiedni rozwój Banku, w tym zapewnienie odpowiedniego zasilenia kapitału (funduszy).

Zarządzanie ryzykiem wyniku finansowego obejmuje:

- 1) zapobieganie i ograniczanie (redukowanie) powstawania ryzyka wyniku finansowego za pomocą:
 - a) zarządzania ryzykami (w szczególności: ryzykiem kredytowym, płynności, stopy procentowej, walutowym, operacyjnym),
 - b) wdrożenia odpowiedniego systemu planowania strategicznego, operacyjnego i finansowego,
 - c) elastycznego dostosowywania planów finansowych i operacyjnych do planów strategicznych,
 - d) odpowiedniego nadzoru Zarządu Banku nad spójnością planów i stopniem ich realizacji przez poszczególne jednostki/komórki organizacyjne Banku,
 - e) odpowiedniej alokacji funduszy własnych stanowiących zabezpieczenie na wypadek znacznych odchyłeń w realizacji wyniku finansowego,
 - f) przestrzegania przepisów wewnętrznych i zewnętrznych, w tym zasad rachunkowości,
 - g) szkoleń pracowników,
- 2) identyfikację i ujawnienie zdarzeń mających niekorzystny wpływ na wynik finansowy, a także odpowiednie reagowanie na stwierdzone zagrożenia,
- 3) pomiar, monitorowanie oraz raportowanie poziomu i trendu wyników osiągniętych przez Bank (realizacja planów finansowych oraz strategii działania),
- 4) aktualizację planów finansowych i strategii działania w sytuacji pojawienia się znacznych odchyłeń,
- 5) reagowanie na zmieniające się czynniki zewnętrzne (np. stopy procentowe, warunki gospodarcze, zmiany w otoczeniu rynkowym) oraz czynniki wewnętrzne (np. struktura działalności, źródła przychodów i kosztów, jakość aktywów), a także elastyczne dostosowywanie do nich planów działania.

Monitorowanie profilu ryzyka wyniku finansowego przeprowadzane jest przez Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz w szczególności na podstawie:

- 1) bieżącego monitorowania podstawowych pozycji bilansu Banku oraz sytuacji finansowej Banku,
- 2) kwartalnej analizy wykonania planu finansowego,
- 3) kwartalnych testów warunków skrajnych,
- 4) rocznej informacji w zakresie realizacji Strategii działania Banku i tym samym realizacji celów wyznaczonych przez Bank.

Raportowanie obszaru ryzyka wyniku finansowego odbywa się w okresach miesięcznych w ramach ogólnej oceny sytuacji finansowej Banku oraz kwartalnych analiz z wykonania planu finansowego. W ramach kwartalnej oceny ryzyka wyniku finansowego przeprowadzane są testy warunków skrajnych, zakładające zmiany w otoczeniu Banku, mające negatywny wpływ na wyniki Banku.

Ponadto w okresach rocznych sporządzana jest ocena stopnia realizacji przyjętej Strategii działania Banku.

Raporty sporządzone przez Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz prezentowane są odpowiednio Zarządowi Banku (cykl miesięczny/kwartalny/roczny) oraz Radzie Nadzorczej (cykl kwartalny/roczny).

W procesie zarządzania ryzykiem wyniku finansowego oprócz Rady Nadzorczej i Zarządu Banku uczestniczą:

Główny Księgowy – m.in. opracowuje projekty projekcji finansowej do Strategii działania Banku oraz projekty planu finansowego przy współdziałaniu wyznaczonych jednostek/komórek organizacyjnych Banku, projektuje zasady polityki rachunkowości, nadzoruje prawidłowość stosowanych zasad rachunkowości Banku, odpowiada za opracowanie zasad

wyliczania kapitału regulacyjnego na ryzyka oraz nadzoruje realizację tych zasad.

Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz - odpowiada m.in. za niezależne identyfikowanie ryzyka wyniku finansowego, jego pomiar, kontrolę i monitorowanie oraz raportowanie Zarządowi i Radzie Nadzorczej oraz komórkom organizacyjnym Banku wskazanym przez Zarząd na temat wielkości i profilu ryzyka, w tym m.in. w zakresie przestrzegania obowiązujących norm ostrożnościowych, realizacji planów. Stanowisko to bierze udział w opracowaniu planu finansowego oraz Strategii działania, opracowuje projekty regulacji wewnętrznych określających zasady pomiaru ryzyka wyniku finansowego (w tym testy warunków skrajnych), jego kontroli (w tym limity wewnętrzne), monitorowania oraz raportowania o ryzyku.

Zespół finansowo-księgowy i sprawozdawczości - wylicza kapitał wewnętrzny na ryzyko wyniku finansowego.

Stanowisko ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej – m.in. zapewnia zgodność działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi Banku i standardami rynkowymi, przeprowadza testowanie poziome i pionowe przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w zakresie zapewniania zgodności, opracowuje i raportuje wyniki testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych w Banku.

Pozostałe jednostki/komórki organizacyjne Banku – zobowiązane są do przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem, w tym zapewniają realizację uzyskania odpowiednich wskaźników efektywności i rentowności w ramach wykonywanych obowiązków.

8. Ryzyko kapitałowe (niewypłacalności)

Ryzyko kapitałowe (niewypłacalności) to ryzyko wynikające z niezapewnienia kapitału, jak i braku możliwości osiągnięcia poziomu kapitału adekwatnego do ponoszonego przez Bank ryzyka prowadzonej działalności, niezbędnego do pokrycia nieoczekiwanych strat oraz spełniającego wymogi nadzorcze umożliwiające dalsze samodzielne funkcjonowanie Banku.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania kapitałowego, w tym ryzykiem kapitałowym i ryzykiem nadmiernej dźwigni jest przeciwdziałanie ryzyku nadmiernej dźwigni oraz utrzymywanie kapitałów Banku i ich struktury na poziomie adekwatnym do skali i rodzaju prowadzonej działalności oraz ponoszonego przez Bank ryzyka, umożliwiającym bezpieczne funkcjonowanie oraz kompleksową obsługę klientów Banku.

W tym celu Bank dąży do takiego zwiększania poziomu funduszy własnych, które przy akceptowanym przez Radę Nadzorczą tempie przyrostu aktywów ważonych ryzykiem pozwoli na utrzymywanie współczynników adekwatności kapitałowej na określonym przez Bank poziomie.

Realizację celów zapewnia:

- 1) Identyfikacja ryzyka dokonywana:
 - a) na etapie sporządzania założeń planów kapitałowych i finansowych,
 - b) w trakcie monitorowania stopnia wykonania planów, jak również na etapie monitorowania zmian w otoczeniu Banku w kontekście wpływu na adekwatność kapitałową Banku,
 - c) w trakcie identyfikacji rodzajów ryzyka oraz określenia potrzeb kapitałowych (szacowania kapitału),
 - d) w trakcie przeglądu Polityki kapitałowej oraz procesu i procedur w zakresie szacowania kapitału wewnętrznego.
- 2) Pomiar i szacowanie ryzyka dokonywane poprzez:
 - a) pomiar wielkości i struktury posiadanych funduszy własnych,

- b) pomiar wartości współczynników kapitałowych, wskaźnika dźwigni finansowej oraz współczynnika kapitałowego ryzyka kredytowego,
 - c) badanie przestrzegania wymagań dotyczących buforów kapitałowych,
 - d) ustalanie łącznej ekspozycji Banku na ryzyko, kapitału regulacyjnego oraz szacowanie kapitału wewnętrznego,
 - e) badanie wielkości i struktury pozycji pozabilansowych i aktywów ważonych ryzykiem,
 - f) badanie niedopasowania terminów zapadalności aktywów i pasywów,
 - g) dokonywanie testów warunków skrajnych.
- 3) Zabezpieczanie ryzyka poprzez podejmowanie działań ograniczających i zapobiegających ryzyku, obejmujące:
- a) dbałość o odpowiednią wysokość i stabilność osiąganego wyniku finansowego, służącą budowie funduszy własnych,
 - b) podejmowanie działań związanych z kształtowaniem odpowiedniej polityki w zakresie dywidendy,
 - c) wykorzystanie wyników planowania kapitałowego w procesie zarządzania Bankiem, w tym w podejmowaniu decyzji mogących wpłynąć na wymogi kapitałowe (kształtowanie ryzyka w kierunku zachowania adekwatności kapitałowej),
 - d) przyjęcie odpowiednich limitów kapitałowych, a także kapitałowych planów awaryjnych, w sytuacji zagrożenia adekwatności kapitałowej.
- 4) Kontrola, monitoring oraz raportowanie o ryzyku, które polegają na miesięcznym monitorowaniu/porównywaniu odchyleń wyników od przyjętych założeń, w tym ustalonych limitów, a następnie sporządzaniu i przekazywaniu organom Banku odpowiednich raportów w tym zakresie.

System informacji zarządczej dostarcza w szczególności informacji na temat:

- 1) wielkości i struktury funduszy własnych (miesięcznie),
- 2) poziomu:
 - a) współczynników kapitałowych (miesięcznie),
 - b) współczynnika kapitałowego ryzyka kredytowego (kwartalnie),
 - c) wskaźnika zwrotu z kapitału (ROE) (miesięcznie),
- 3) wyniku finansowego (miesięcznie),
- 4) poziomu i struktury kapitału alokowanego na poszczególne ryzyka (kapitał regulacyjny - miesięcznie/kapitał wewnętrzny - kwartalnie),
- 5) nadwyżki funduszy własnych Banku nad wymogami regulacyjnymi (miesięcznie),
- 6) ryzyka nadmiernej dźwigni (miesięcznie),
- 7) wyników testów warunków skrajnych (kwartalnie/rocznie),
- 8) realizacji przyjętych założeń w zakresie limitów ustalonych dla współczynników kapitałowych i wskaźnika dźwigni finansowej (miesięcznie) oraz alokacji kapitału na poszczególne ryzyka (miesięcznie - kapitał regulacyjny/kwartalnie - kapitał wewnętrzny),
- 9) realizacji planu kapitałowego (co najmniej kwartalnie),
- 10) przestrzegania poziomów ostrzegawczych i krytycznych wybranych wskaźników określonych w Grupowym Planie Naprawy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS (miesięcznie).

Raporty przedstawiane są odpowiednio Zarządowi Banku oraz Komitetowi Audytu i Radzie Nadzorczej, przy czym Zarząd Banku otrzymuje sprawozdania zawierające niezbędne informacje odnośnie poziomu adekwatności kapitałowej w okresach miesięcznych, natomiast Komitet Audytu i Rada Nadzorcza – co najmniej w okresach półrocznych.

W przypadku wzrostu poziomu ryzyka raporty mogą być opracowywane z większą częstotliwością.

W zarządzaniu ryzykiem kapitałowym oraz adekwatnością kapitałową oprócz Rady Nadzorczej, Komitetu Audytu i Zarządu Banku uczestniczą:

Główny Księgowy – m.in. przygotowuje projekty planów kapitałowych i finansowych Banku, w tym kapitałowego planu awaryjnego, planu ochrony kapitału, wewnętrznego planu naprawy, odpowiada za opracowanie zasad wyliczania kapitału regulacyjnego na poszczególne ryzyka, współczynników kapitałowych, wskaźnika dźwigni finansowej oraz nadzoruje realizację tych zasad.

Zespół finansowo-księgowy i sprawozdawczości – m.in. w zakresie wyliczania wysokości funduszy własnych, uznanego kapitału, wyznaczania kapitału regulacyjnego i kapitału wewnętrznego na poszczególne rodzaje ryzyka, wyliczania współczynników kapitałowych, wskaźnika dźwigni finansowej oraz współczynnika kapitałowego ryzyka kredytowego.

Stanowisko zarządzania ryzykami i analiz - w zakresie niezależnego identyfikowania ryzyka kapitałowego i ryzyka nadmiernej dźwigni, pomiaru, kontroli i monitorowania poziomu adekwatności kapitałowej Banku, w tym obowiązujących limitów, jak również przeprowadzania symulacji w zakresie zapotrzebowania Banku na kapitał, sporządzania raportów dla Zarządu Banku, Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej.

Stanowisko to opracowuje projekty regulacji wewnętrznych określających zasady szacowania kapitału wewnętrznego i pomiaru ryzyka kapitałowego (w tym testy warunków skrajnych), jego kontroli (w tym limity wewnętrzne), monitorowania oraz raportowania o ryzyku.

Stanowisko ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej – m.in. zapewnia zgodność działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi Banku i standardami rynkowymi, przeprowadza testowanie poziome i pionowe przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w zakresie zapewniania zgodności, opracowuje i raportuje wyniki testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych w Banku.

Pozostałe jednostki/komórki organizacyjne Banku - dostarczają w miarę potrzeb dane niezbędne do przeprowadzenia procesu zarządzania kapitałowego, wykonują czynności operacyjne związane z ryzykiem lub poziomem funduszy – w zakresie realizacji działań operacyjnych dotyczących kapitałowych planów awaryjnych.

9. Ryzyko braku zgodności

Ryzyko braku zgodności definiowane jest jako ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych. Bank zalicza to ryzyko do kategorii ryzyk trudno mierzalnych i uznaje za ryzyko istotne, lecz mające umiarkowany wpływ na sytuację finansową Banku. Ryzyko braku zgodności jest ryzykiem powiązaniem z ryzykiem operacyjnym, a apetyt na ryzyko braku zgodności uwzględniany został w limicie alokacji kapitału wewnętrznego na ryzyko operacyjne.

Celem strategicznym w zakresie zarządzania ryzykiem braku zgodności jest:

- 1) działanie Banku oraz jego pracowników zapewniające zgodność z przepisami prawa, przyjętymi przez Bank regulacjami oraz standardami rynkowymi,
- 2) budowanie korzystnego wizerunku Banku, jako instytucji godnej zaufania publicznego, uczciwej i rzetelnej, poprzez eliminowanie ryzyka braku zgodności, przeciwdziałanie możliwości wystąpienia utraty reputacji lub

wiarygodności Banku oraz przeciwdziałanie ryzyku wystąpienia strat finansowych lub sankcji prawnych mogących być rezultatem naruszenia przepisów i norm postępowania.

Cele zarządzania ryzykiem braku zgodności są realizowane poprzez identyfikację potencjalnych zagrożeń dla działania Banku, monitorowanie zaistniałych incydentów, podejmowanie działań wspierających, naprawczych oraz zapobiegających narażaniu Banku na występowanie zdarzeń wynikających z ryzyka braku zgodności oraz potencjalnych negatywnych skutków finansowych i niefinansowych nieprzestrzegania przez Bank przepisów prawa, wymogów organów nadzorczych, rekomendacji i standardów rynkowych.

W procesie zarządzania ryzykiem braku zgodności oprócz Rady Nadzorczej, Komitetu Audytu i Zarządu Banku uczestniczą:

Stanowisko ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej, które zarządza ryzykiem braku zgodności w Banku poprzez identyfikację i ocenę prawidłowości identyfikacji ryzyka braku zgodności, dokonaną przez merytoryczne komórki w procesach i przepisach wewnętrznych, ocenę zgodności regulacji z przepisami wewnętrznymi i przyjętymi przez Bank standardami postępowania, ocenę ryzyka braku zgodności i jego ewidencjonowanie w formie mapy ryzyka, monitorowanie i kontrolowanie ryzyka braku zgodności, raportowanie do Zarządu, Rady Nadzorczej i Komitetu Audytu z obszaru ryzyka braku zgodności.

Kierownicy jednostek i komórek organizacyjnych Banku, którzy:

- 1) uczestniczą przy opracowaniu projektów lub opiniowaniu regulacji wewnętrznych Banku;
- 2) zapoznają podległych pracowników z obowiązującymi regulacjami wewnętrznymi, np. organizując szkolenia wewnętrzne;
- 3) zapewniają przestrzeganie przepisów prawa, przyjętych regulacji oraz standardów rynkowych, m.in. poprzez:
 - a) sprawowanie funkcji kontroli,
 - b) kształtowanie świadomości obowiązku przestrzegania obowiązujących norm,
 - c) promowanie i zachęcanie do przyjmowania postaw etycznych.
- 4) przekazują do Stanowiska ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej informacje niezbędne do identyfikacji ryzyka braku zgodności.

Wszystkie jednostki i komórki organizacyjne Banku oraz każdy pracownik indywidualnie:

- 1) zobowiązani są do znajomości i przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych i standardów rynkowych w zakresie, który dotyczy realizowanych przez nie/nich zadań i obowiązków;
- 2) zobowiązani są do przestrzegania zasad Kodeksu etyki Banku Spółdzielczego w Miliczu;
- 3) przekazują do Radców Prawnych projekty regulacji wewnętrznych przygotowywanych przez te jednostki/komórki organizacyjne Banku, celem zapewnienia ich zgodności z przepisami prawa, w szczególności z uwzględnieniem klauzul abuzywnych;
- 4) zgłaszają do Stanowiska ds. zgodności i kontroli instytucjonalnych stwierdzone przypadki działania niezgodnego z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi lub przyjętymi przez Bank standardami rynkowymi, z wyłączeniem zdarzeń operacyjnych, o których mowa w pkt. 5;

- 5) zgłaszają do rejestru ryzyka operacyjnego zdarzenia, które są powiązane z ryzykiem operacyjnym, zgodnie z zasadami określonymi w „Instrukcji zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku Spółdzielczym w Miliczu”;
- 6) ewidencjonują reklamacje zgodnie z zasadami określonymi w Banku;
- 7) udzielają, na żądanie Stanowiska ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej w toku wykonywanych przez nie zadań, niezbędnych informacji i danych oraz niezwłocznych odpowiedzi;

Zatrudniani przez Bank Radcy Prawni, którzy:

- 1) sprawdzają pod względem zgodności z przepisami prawa projekty regulacji wewnętrznych Banku;
- 2) dokonują we współpracy ze Stanowiskiem ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej, analiz orzecznictwa i rozstrzygnięć administracyjnych Prezesa UOKiK w przedmiocie niedozwolonych postanowień umownych (klausul abuzywnych) i praktyk naruszających zbiorowe interesy klientów.

Bank wdrożył odpowiednie mechanizmy zapewniające niezależność Stanowiska ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej.

VII. Fundusze własne

Fundusze własne Banku wyliczane są zgodnie z postanowieniami Rozporządzenia CRR. Fundusze własne Banku składają się z kapitału Tier I oraz kapitału Tier II.

Kapitał Tier I Banku składa się tylko z kapitału podstawowego Tier I, bowiem Bank nie posiada pozycji kapitałowych zaliczanych do kapitału dodatkowego Tier I.

Bank zobligowany był do zaliczania do rachunku kapitału podstawowego Tier I wyłącznie kwotę funduszu udziałowego opłaconą przed dniem 31.12.2011 r. Zgodnie z zasadą praw nabytych kwota ta może być zaliczana i prezentowana w kapitale podstawowym Tier I jako korekty w okresie przejściowym z tytułu instrumentów w kapitale podstawowym Tier I podlegających zasadzie praw nabytych, jedynie do 31.12.2021 r. oraz podlega stopniowej, dziennej amortyzacji.

Kapitał Tier II Banku, obejmuje na podstawie zezwolenia Komisji Nadzoru Finansowego, pożyczkę podporządkowaną w wysokości 5.000 tys. zł, pozyskaną z Banku Zrzeszającego. Ostateczny termin spłaty pożyczki ustalono na 19.11.2020 r. Pożyczka ta wykazywana jest w rachunku funduszy z uwzględnieniem dziennej amortyzacji, zgodnie z art. 64 Rozporządzenia CRR i na dzień 31.12.2018r. wynosiła 1.883 tys. zł. Ponadto Kapitał Tier II na dzień 31.12.2018r. obejmował korektę z tyt. ogólnego ryzyka kredytowego w kwocie 270 tys. zł.

Dane liczbowe przedstawiające strukturę funduszy własnych Banku na dzień 31.12.2018r. przedstawiono w tabeli 13.

Tabela 13 - Fundusze własne Banku. Dane w tys. zł

Lp.	Kapitał podstawowy Tier I Instrumenty i kapitały rezerwowe	Kwota w dniu ujawnienia	Odniesienie do art. Rozporządzenia CRR	Kwoty ujęte przed przyjęciem Rozporządzenia CRR
1	Skumulowane inne całkowite dochody i pozostałe kapitały rezerwowe z uwzględnieniem niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości	29 362	art.. 26 ust. 1	29 362
1a	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	520	art.. 26 ust. 1 lit f	0
2	Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art.. 484 ust. 3 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału podstawowego Tier I	256	art.. 486 ust. 2	748
3	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	30 138		30 110

BANK SPÓŁDZIECZY W MILICZU
Informacje podlegające ujawnieniom zgodnie z Polityką Informacyjną dotyczącą adekwatności kapitałowej – 2018 rok

Kapitał podstawowy Tier I korekty regulacyjne				
4	Wartości niematerialne i prawne po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego (kwota ujemna)	-192	art.. 36 ust. 1 lit. b, art.. 37 i art.. 472 ust. 4	
5	Kapitał podstawowy Tier I	29 946		
Kapitał dodatkowy Tier I korekty regulacyjne				
6	Kapitał dodatkowy Tier I	0		
7	Kapitał Tier I (kapitał Tier I = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	29 946		
Kapitał Tier II Instrumenty i rezerwy				
8	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne	2 153	art.. 62, 63	
9	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	2 153		
Kapitał Tier II korekty regulacyjne				
10	Kapitał Tier II	2 153		
11	Łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II	32 099		
12	Aktywa ważone ryzykiem	229 573		
Współczynniki i bufory kapitałowe				
13	kapitał podstawowy Tier I wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko	13,04%	art.. 92 ust. 2 lit. a, art.. 465	
14	kapitał Tier I wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko	13,04%	art.. 92 ust. 2 lit. b, art.. 465	
15	Łączny kapitał wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko	13,98%	art.. 92 ust. 2 lit. c	

Informacja w zakresie funduszy własnych, zgodnie z załącznikiem nr VI Rozporządzenia 1423/2013, obejmuje tylko te pozycje, które występują w Banku Spółdzielczym w Miliczu.

Główną pozycję funduszy własnych oraz podstawę działania Banku stanowi kapitał rezerwowy, powiększany co roku o wartość zysku netto.

Bank utrzymuje fundusze własne dostosowane do charakteru, złożoności i rozmiarów prowadzonej działalności, a także poziomu ryzyka, na które jest i może być Bank narażony.

Bank spełnił wymogi w zakresie funduszy własnych określone w art. 92 ust. 1 Rozporządzenia CRR oraz Ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym.

VIII. Wymogi kapitałowe

1. Opis metody stosowanej do oceny adekwatności kapitału wewnętrznego

W Banku funkcjonuje sformalizowany wewnętrzny proces monitorowania i oceny adekwatności kapitału wewnętrznego – proces ICAAP, który został uregulowany w Instrukcji oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (ICAAP) Banku Spółdzielczego w Miliczu, zatwierdzonej przez Radę Nadzorczą i przyjętej przez Zarząd Banku.

Stosowana przez Bank metoda oceny adekwatności kapitałowej oparta jest o sprecyzowany szczegółowo w Rozporządzeniu CRR, kapitał regulacyjny, który stanowi punkt wyjścia do oszacowania wielkości dodatkowego kapitału na ryzyka, które nie są pokryte lub są pokryte nie w pełni przez kapitał regulacyjny. Rezultatem stosowanej metody oceny adekwatności kapitałowej jest ustalenie kapitału wewnętrznego.

Kapitał wewnętrzny Banku (sumaryczny kapitał wewnętrzny) to oszacowana przez Bank wielkość kapitału niezbędnego do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka, występujących w działalności Banku uwzględniająca zmiany otoczenia gospodarczego oraz przewidywany poziom ryzyka.

Ustalenie kapitału wewnętrznego Banku przebiega w następujących etapach:

- 1) wyliczenie kapitału regulacyjnego na pokrycie ryzyk,
- 2) oszacowanie, czy kapitał regulacyjny jest w pełni adekwatny do rodzajów ryzyka uznanych za istotne,
- 3) pomiar kapitału wewnętrznego dla istotnych rodzajów ryzyka nie pokrytych lub nie w pełni pokrytych kapitałem regulacyjnym,
- 4) ocena istotności pozostałych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku,
- 5) pomiar kapitału wewnętrznego dla pozostałych istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku.

Kapitał wewnętrzny dla ryzyk wyliczany jest na podstawie wewnętrznych zasad (metod) uwzględniających skalę i specyfikę działania Banku w kontekście danego ryzyka (zasada proporcjonalności).

W procesie wewnętrznej oceny adekwatności kapitałowej na 31.12.2018 r. Bank szacował dodatkowe wymogi kapitałowe (kapitał wewnętrzny) dla:

- 1) **ryzyka kredytowego** - badaniu podlega rozproszenie posiadanych aktywów i zobowiązań pozabilansowych o podwyższonych wagach ryzyka. Przekroczenie określonego przez Bank wskaźnika udziału aktywów i zobowiązań pozabilansowych o podwyższonych wagach ryzyka w sumie aktywów, wg wartości bilansowej powiększonej o zobowiązania pozabilansowe, skutkuje wyliczaniem kapitału wewnętrznego. Bank tworzy dodatkowy kapitał wewnętrzny na ryzyko kredytowe, gdy wartość obliczonego kapitału wewnętrznego przekracza 2% funduszy własnych,
- 2) **ryzyka walutowego** - badaniu podlega kapitał regulacyjny na ryzyko walutowe wyznaczony przez Bank na przestrzeni ostatnich 6 miesięcy poprzedzających datę analizy. W przypadku gdy kapitał regulacyjny z tytułu ryzyka walutowego na przestrzeni ostatnich 6 miesięcy przekroczy określony przez Bank poziom posiadanych przez Bank funduszy własnych oraz jednocześnie średnia z tego okresu przekroczy określony przez Bank poziom funduszy własnych, wyliczany zostaje kapitał wewnętrzny. Bank tworzy dodatkowy kapitał wewnętrzny na ryzyko walutowe, gdy wartość obliczonego kapitału wewnętrznego przekracza 2% funduszy własnych,
- 3) **ryzyka operacyjnego, w tym ryzyka braku zgodności** - badaniu i ocenie podlegają łączne straty (rzeczywiste i potencjalne bez kwot o ewentualne „odwrócenie strat”) zarejestrowanych zdarzeń ryzyka operacyjnego i ryzyka braku zgodności, na przestrzeni ostatnich 12 miesięcy (4 kwartałów) poprzedzających datę analizy, które porównywane są z utworzonym kapitałem regulacyjnym. Bank tworzy dodatkowy wymóg kapitałowy, gdy straty te przewyższają kapitał regulacyjny o ponad 2% funduszy własnych,
- 4) **ryzyka koncentracji zaangażowań** – badaniu podlega stopień koncentracji zaangażowań wobec sumy dużych zaangażowań (dużych ekspozycji), podmiotów z tego samego sektora gospodarki, koncentracji przyjętych form zabezpieczeń, koncentracji w ten sam produkt (instrument finansowy). W celu wyznaczenia wymogu kapitałowego z tytułu poszczególnych koncentracji zaangażowań w Banku analizuje się stopień wykorzystania ustalonych limitów. Przekroczenie limitów skutkuje wyliczaniem kapitału wewnętrznego. Bank tworzy dodatkowy kapitał wewnętrzny na ryzyko koncentracji wobec poszczególnych zaangażowań, gdy wartość obliczonego kapitału wewnętrznego przekracza 2% funduszy własnych. Łączny wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka koncentracji zaangażowań, stanowi suma wewnętrznych wymogów kapitałowych wyliczonych dla poszczególnych rodzajów koncentracji,
- 5) **ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej** – Bank wyznacza wewnętrzny wymóg kapitałowy na pokrycie ryzyka stopy procentowej, z tytułu:

- a) ryzyka przeszacowania - Bank wylicza wymóg kapitałowy, gdy zmiana oprocentowania o 200 punktów bazowych wykaże przekroczenie ustalonego limitu dla potencjalnych zmian (spadku) wyniku odsetkowego,
- b) ryzyka bazowego - Bank wylicza wymóg kapitałowy, gdy niedopasowanie stawek bazowych o 35 punktów bazowych spowoduje spadek wyniku odsetkowego powyżej limitu ustalonego dla zmiany (spadku) wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka bazowego,
- c) ryzyka krzywej dochodowości - Bank wylicza wymóg kapitałowy, gdy obliczony niekorzystny wpływ zmiany kształtu krzywej dochodowości na wynik odsetkowy przekracza ustalony limit,
- d) ryzyka opcji klienta - Bank wylicza wymóg kapitałowy, gdy poziom wykorzystania opcji klienta osiągnął poziom uznany przez Bank za znaczący.

Bank tworzy kapitał wewnętrzny na ryzyko stopy procentowej, gdy łączna wartość obliczonego kapitału wewnętrznego przekracza 2% funduszy własnych,

- 6) **ryzyka płynności** - w celu wyliczenia kapitału wewnętrznego na pokrycie ryzyka płynności Bank dokonuje analizy sytuacji szokowej badającej wpływ założonych przez Bank zwiększonych wpływów płynności z tytułu depozytów oraz założonych przez Bank zmniejszonych wpływów płynności z tytułu kredytów na poziom wskaźnika LCR. Kapitał wewnętrzny na pokrycie ryzyka płynności stanowi roczny koszt (w sensie wyniku) utrzymania wskaźnika LCR na minimalnym poziomie 100%,
- 7) **ryzyka wyniku finansowego** - dla potrzeb wyznaczania wewnętrznego wymogu kapitałowego Bank dokonuje porównania wypracowanego wyniku finansowego brutto do wyniku planowanego. Jeżeli wskaźnik wyniku wypracowanego do planowanego jest niższy od wartości 0,70 lub Bank generuje stratę, wówczas wyznaczony zostaje kapitał wewnętrzny proporcjonalnie do stopnia realizacji planowanego wyniku finansowego brutto,
- 8) **ryzyka kapitałowego** – do wyliczenia wymogu kapitałowego Bank dokonuje analizy współczynników kapitałowych (łączniego współczynnika kapitałowego, współczynnika kapitału Tier I oraz współczynnika kapitału podstawowego Tier I) w odniesieniu do ustalonych wewnętrznych limitów. W przypadku niedotrzymania ustalonych limitów tworzony jest kapitał wewnętrzny. Wysokość kapitału wewnętrznego uzależniona jest od stopnia przekroczenia limitu,
- 9) **ryzyka nadmiernej dźwigni** – do pomiaru istotności ryzyka nadmiernej dźwigni oraz wyznaczania kapitału wewnętrznego Bank dokonuje analizy wskaźnika dźwigni w odniesieniu do ustalonego wewnętrznego limitu. W przypadku niedotrzymania limitu tworzony jest kapitał wewnętrzny. Wysokość kapitału wewnętrznego uzależniona jest od stopnia przekroczenia limitu,
- 10) **ryzyka rezydualnego** - Bank wyznacza wewnętrzny wymóg kapitałowy na pokrycie ryzyka rezydualnego w odniesieniu do „pozostałych zabezpieczeń” (nietypowych), które przekraczają określony przez Bank udział w całości zabezpieczeń prawnych przyjętych w Banku. Bank tworzy kapitał wewnętrzny na ryzyko rezydualne w odniesieniu do „pozostałych zabezpieczeń” jeżeli wartość wyliczonego kapitału wewnętrznego przekracza 2% funduszy własnych.

Ponadto Bank wyznacza kapitał wewnętrzny na ryzyko rezydualne w odniesieniu do ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie zaklasyfikowanych do grupy „zagrożone”, w przypadku których 20%-wy spadek wartości nieruchomości spowoduje wzrost wskaźnika LTV powyżej 1. Jeżeli obliczona suma części ekspozycji kredytowych potencjalnie niezabezpieczonych hipotecznie przekracza 2% funduszy własnych zostaje wyliczony i utworzony kapitał wewnętrzny,

- 11) **ryzyka cyklu gospodarczego** – podstawą analizy istotności ryzyka cyklu gospodarczego są kwartalne dane na temat zmian (w stosunku do analogicznego kwartału roku ubiegłego) realnego PKB wyrównanego sezonowo. W przypadku sklasyfikowania ryzyka jako istotne dokonuje się analizy poziomu indeksu PMI dla polskiego sektora przemysłowego. Na podstawie średniego poziomu indeksu PMI w ostatnich 3 miesiącach poprzedzających datę analizy definiowany jest poziom ryzyka cyklu gospodarczego i w zależności od poziomu ryzyka cyklu gospodarczego wyznaczony zostaje kapitał wewnętrzny,
- 12) **ryzyka strategicznego** - polega na udzielaniu odpowiedzi na konkretne pytania. Bank tworzy kapitał wewnętrzny, jeżeli obliczona wartość kapitału wewnętrznego jest większa niż 2% funduszy własnych,
- 13) **ryzyka utraty reputacji** – ocena istotności ryzyka utraty reputacji dokonywana jest poprzez ocenę ekspercką istotności publikowanych informacji na temat Banku i zgłoszonych reklamacji oraz oceny ich wpływu na poziom ryzyka utraty reputacji. Jeżeli zdarzenia te mogą mieć istotny wpływ na ryzyko utraty reputacji bada się skalę odpływu depozytów w analizowanym kwartale. Jeżeli odpływ depozytów przewyższał określony przez Bank poziom wyliczony zostaje kapitał wewnętrzny. Bank tworzy kapitał wewnętrzny jeżeli obliczony kapitał wewnętrzny jest większy niż 2% funduszy własnych.

Na dzień 31.12.2018 r. Bank nie alokował dodatkowego kapitału wewnętrznego ponad kapitał regulacyjny.

Zestawienie liczbowe kapitału wewnętrznego na dzień 31.12.2018 r. przedstawiono w tabeli 14.

Tabela 14 - Kapitał wewnętrzny (sumaryczny kapitał wewnętrzny), wg stanu na 31.12.2018 r. Dane w tys. zł

Lp.	Rodzaj ryzyka	Sumaryczny kapitał wewnętrzny	Alokacja kapitału	
			wg wymogów regulacyjnych (kapitał regulacyjny)	Ponad wymogi regulacyjne (kapitał wewnętrzny)
1	Ryzyko kredytowe	16 230	16 230	-
2	Ryzyko rynkowe	-	-	-
3	Ryzyko operacyjne, w tym ryzyko braku zgodności	2 136	2 136	-
4	Pozostałe ryzyka	-	-	-
5	łącznie kapitał na w/w ryzyka	18 366	18 366	0
6	Kapitał dostępny na pokrycie ryzyk (Fundusze własne Banku)		32 099	
7	Kapitał wewnętrzny/Fundusze własne		57,22%	

Proces wewnętrznej oceny adekwatności kapitałowej podlega przeglądowi, który obejmuje w szczególności:

- 1) identyfikację rodzajów ryzyka występujących w działalności Banku, w tym kompletności listy ryzyk monitorowanych w ramach procesu ICAAP,
- 2) weryfikację przyjętych definicji ryzyk uwzględnianych w procesie ICAAP oraz ocenę zidentyfikowanych ryzyk pod kątem ich istotności,
- 3) wyodrębnienie ryzyk uznanych za ryzyka trudno mierzalne,
- 4) przegląd Polityki kapitałowej w Banku Spółdzielczym w Miliczu, Instrukcji oceny adekwatności kapitału wewnętrznego (ICAAP) Banku Spółdzielczego w Miliczu, Instrukcji wyznaczania wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka w Banku Spółdzielczym w Miliczu,
- 5) ocenę adekwatności kapitałowej, w tym wystarczalności utrzymywanego przez Bank kapitału na pokrycie ryzyka występującego w działalności oraz zgodności wyników Banku z ustalonymi celami w zakresie adekwatności kapitałowej,
- 6) ocenę przyszłego kapitału wewnętrznego w oparciu o obserwowany poziom i trend istotnych ryzyk,
- 7) sformułowanie wniosków oraz przedstawieniu ich Zarządowi i Radzie Nadzorczej Banku.

Alokacja kapitału na poszczególne istotne rodzaje ryzyka ma na celu zapewnienie właściwego procesu zarządzania ryzykiem oraz wskazanie akceptowanego poziomu ryzyka wyrażonego w postaci limitów na poszczególne jego rodzaje. Wysokość tych limitów wyznacza akceptowalny apetyt na ryzyko zatwierdzony przez Radę Nadzorczą Banku w Polityce kapitałowej Banku.

Bank zakładał, iż oszacowana kwota niezbędna do pokrycia wszystkich istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności bankowej (kapitał wewnętrzny), będzie stanowiła maksymalnie 72% funduszy własnych (w 2019r. 68% funduszy własnych).

2. Kapitał regulacyjny

Przy wyliczaniu kapitału regulacyjnego Bank stosuje przepisy Rozporządzenia CRR.

Na dzień 31.12.2018 r. w kalkulacji kapitału regulacyjnego Bank obliczał łączną kwotę ekspozycji na ryzyko obejmującą:

- 1) ekspozycję na ryzyko kredytowe,
- 2) ekspozycję na ryzyko walutowe,
- 3) ekspozycję na ryzyko operacyjne.

Kapitał regulacyjny z tytułu **RYZYKA KREDYTOWEGO** został skalkulowany z wykorzystaniem metody standardowej (określonej w Części Trzeciej, Tytuł II, Rozdział 2 Rozporządzenia CRR), z uwzględnieniem w obliczeniach współczynnika wparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), równego 0,7619, obniżającego narzuty kapitałowe z tytułu ekspozycji wobec MŚP.

Zestawienie ekspozycji kredytowych ważonych ryzykiem, z uwzględnieniem 8% kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem, przedstawiono w tabeli 15.

Tabela 15 - Kalkulacja kapitału regulacyjnego z tytułu ryzyka kredytowego według kategorii ekspozycji na 31.12.2018 r.
Dane w tys. zł

L.p.	Kategorie ekspozycji	Ekspozycje ważne ryzykiem	8% kwoty ekspozycji ważonej ryzykiem
1	Ekspozycje wobec rządów centralnych i banków centralnych	0	0
2	Ekspozycje wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych	2 707	217
3	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	32	3
4	Ekspozycje wobec instytucji	2 536	203
5	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	27 924	2 234
6	Ekspozycje detaliczne	58 849	4 708
7	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	95 568	7 645
8	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	852	68
9	Ekspozycje kapitałowe	3 332	267
10	Inne pozycje	11 074	885
RAZEM		202 874	16 230

W zakresie **RYZYKA OPERACYJNEGO** Bank wylicza kapitał regulacyjny przy wykorzystaniu metody wskaźnika bazowego, określonej w art. 315-316 Rozporządzenia CRR.

Kwota wymogu obliczona na 2018 r. z tytułu tego ryzyka wynosiła 2 136 tys. zł.

Kapitał regulacyjny w zakresie **RYZYKA RYNKOWEGO** w przypadku Banku obejmuje wyłącznie ryzyko walutowe. Kapitał regulacyjny z tytułu tego ryzyka Bank oblicza przy wykorzystaniu metody de minimis, określonej w art. 351 Rozporządzenia CRR.

Na dzień 31.12.2018 r. (jak i w pozostałych dniach 2018 r.) całkowita pozycja walutowa Banku nie przekraczała równowartości 2% funduszy własnych Banku, tak więc Bank nie alokował wymogu kapitałowego na to ryzyko.

Zestawienie łącznego kapitału regulacyjnego przedstawiono w tabeli 16.

Tabela 16 - Łączna kwota ekspozycji na ryzyko, kapitał regulacyjny Banku na poszczególne rodzaje ryzyka oraz współczynniki kapitałowe Banku według stanu na 31.12.2018 r. Dane w tys. zł

L.P.	Wyszczególnienie	Kapitał regulacyjny	Ekspozycja na ryzyko
1	Ekspozycja na ryzyko kredytowe	16 230	202 874
2	Ekspozycja na ryzyko walutowe	0	0
3	Ekspozycja na ryzyko operacyjne	2 136	26 699
Łączna kwota ekspozycji		18 366	229 573
4	Fundusze własne	32 099	
5	Kapitał Tier I	29 946	
6	Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	13,04%	
7	Współczynnik kapitału Tier I	13,04%	
8	Łączny współczynnik kapitałowy	13,98%	

IX. Wskaźnik dźwigni finansowej

Wskaźnik dźwigni finansowej, Bank oblicza zgodnie z postanowieniami art. 429 ust. 2 Rozporządzenia CRR, zmienionymi Rozporządzeniem Delegowanym Komisji (UE) 2015/62.

Wskaźnik dźwigni obliczany jest jako miara kapitału Tier I Banku podzielona przez miarę ekspozycji całkowitej Banku i wyrażona jest jako wartość procentowa.

Wskaźnik dźwigni jest kalkulowany i ujawniany zarówno przy zastosowaniu w pełni wprowadzonej definicji kapitału Tier I, jak i według definicji przejściowej kapitału Tier I.

W tabeli 17 przedstawiono wysokość wskaźnika dźwigni finansowej obliczonego wg stanu na 31.12.2018 r.

Tabela 17 - Informacje w zakresie wskaźnika dźwigni. Dane w tys. zł.

Składowe	Wartość
Wartość ekspozycji (bilansowa)	459 221
Pozabilans do roku/waga produktu 20%	540
Pozabilans powyżej roku/waga produktu 50%	8 018
Wartości niematerialne i prawne	192
Kapitał T1 dla definicji w pełni wprowadzonej	29 691
Kapitał T1 dla definicji przejściowej	29 946
Wskaźnik dźwigni w pełni wprowadzona definicja	6,35
Wskaźnik dźwigni definicja przejściowa	6,40

Bank zarządza ryzykiem nadmiernej dźwigni, w ramach zarządzania ryzykiem kapitałowym i adekwatnością kapitałową, a także poprzez zarządzanie ryzykiem płynności.

Ryzyko nadmiernej dźwigni to ryzyko wynikające z podatności Banku na zagrożenia z powodu dźwigni finansowej lub warunkowej dźwigni finansowej, które może wymagać podjęcia niezamierzonych działań korygujących plan finansowy Banku, w tym awaryjnej sprzedaży aktywów mogącej przynieść straty lub spowodować konieczność korekty wyceny pozostałych aktywów Banku.

Ryzyko nadmiernej dźwigni materializuje się poprzez niedopasowanie skali działalności i struktury źródeł finansowania oraz niedostateczne wyposażenie Banku w fundusze własne.

Bank przeciwdziała ryzyku nadmiernej dźwigni, uwzględniając potencjalny wzrost tego ryzyka spowodowany obniżeniem funduszy własnych w związku z oczekiwanymi lub zrealizowanymi stratami.

W tym celu, w Banku dąży się do zapewnienia właściwej relacji pomiędzy wielkością kapitału Tier I i sumą aktywów bilansowych oraz pozycji pozabilansowych Banku.

Dla celów identyfikacji, pomiaru i oceny ryzyka nadmiernej dźwigni w Banku w okresach kwartalnych przeprowadza się testy warunków skrajnych oraz w okresach miesięcznych oblicza i analizuje:

- 1) wskaźnik dźwigni finansowej,
- 2) poziom i strukturę pozycji pozabilansowych oraz aktywów ważonych ryzykiem,
- 3) niedopasowanie terminów zapadalności aktywów i pasywów (w ramach analizy ryzyka płynności).

Ponadto w Banku monitoruje się czynniki mające wpływ na poziom ryzyka, do których należą przede wszystkim czynniki związane z rozwojem działalności bankowej (głównie kredytowej).

W przypadku zidentyfikowania zagrożenia dla Banku wynikającego z ryzyka nadmiernej dźwigni, podejmowane będą działania mające na celu ograniczenie tego ryzyka.

Poziom ryzyka nadmiernej dźwigni uwzględniany jest w ramach wyznaczania bieżącego profilu ryzyka Banku, a następnie raportowany w ramach cyklicznych raportów sporządzanych dla Zarządu Banku, Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej.

Wskaźnik dźwigni finansowej obliczany jest przez **Zespół finansowo-księgowy i sprawozdawczości** i po zatwierdzeniu przez Głównego Księgowego przekazywany jest do Stanowiska zarządzania ryzykami i analiz, raportującego następnie do Zarządu, Komitetu Audytu i Rady Nadzorczej (miesięcznie do Zarządu Banku, półrocznie do Komitetu Audytu i Rady).

X. Instrumenty kapitałowe w portfelu bankowym

Bank nie prowadził działalności handlowej, czyli związanej z nabywaniem akcji i udziałów w celu osiągnięcia zysków związanych z obrotem tymi instrumentami.

Na dzień bilansowy Bank posiadał aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, tj. akcje Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. w Warszawie (pełniącego dla Banku funkcję Banku Zrzeszającego) o łącznej wartości bilansowej 3.332 tys. zł, na które składają się:

- 1) 60.000 akcji serii I o wartości 60 tys. zł,
- 2) 20.000 akcji serii I o wartości 30 tys. zł,
- 3) 202.692 akcji serii J o wartości 220 tys. zł,
- 4) 550.000 akcji serii K o wartości 550 tys. zł,
- 5) 160.000 akcji serii L o wartości 400 tys. zł,
- 6) 78.000 akcji serii M o wartości 195 tys. zł
- 7) 80.000 akcji serii O o wartości 200 tys. zł,
- 8) 200.000 akcji serii T o wartości 500 tys. zł,
- 9) 320.000 akcji serii W o wartości 800 tys. zł,
- 10) 150.996 akcji serii AA o wartości 377 tys. zł.

łącznie 1 821 688 akcji.

Ponadto na dzień 31.12.2018 r. Bank posiadał:

- 1) 2.743 udziały o wartości jednostkowej 50 zł w Spółce z o.o. „PartNet” o wartości bilansowej 137 tys. zł,
- 2) udział w Spółdzielni Ochrony Zrzeszenia BPS o wartości bilansowej 5 tys. zł, na które składa się wartość udziału w wys. 2 tys. zł oraz wpisowe w kwocie 3 tys. zł,
- 3) 600 udziałów uprzywilejowanych o wartości jednostkowej 50 zł w Domu Brokerskim Bankowości Spółdzielczej Spółka z o.o. o wartości bilansowej 30 tys. zł.

XI. Aktywa wolne od obciążeń

Aktywa uznaje się za obciążone, jeżeli są one przedmiotem zastawu lub jakiegokolwiek umowy mającej na celu ochronę, zabezpieczenie, lub wsparcie jakości kredytowej danej transakcji, z której zakresu nie mogą zostać swobodnie wycofane.

W tabeli nr 18 przedstawiono informację w zakresie aktywów obciążonych i nieobciążonych posiadanych przez Bank na dzień 31.12.2018 r.

Tabela 18 - Aktywa obciążone i nieobciążone w wartości bilansowej. Dane w tys. zł

Lp.	Kategorie ekspozycji	Aktywa wolne od obciążeń	Aktywa obciążone
1	Rachunki bieżące i pomocnicze + odsetki	53 644	-
2	Instrumenty udziałowe (akcje, udziały)	3 504	-
3	Dłużne papiery wartościowe (obligacje, bony)	65 881	-
4	Lokaty	86 160	-
5	Kredyty netto	234 892	-
6	Inne aktywa	15 333	-
RAZEM		459 414	0

XII. Ekspozycja na pozycje sekurytyzacyjne

Bank nie posiada ekspozycji sekurytyzacyjnych.

XIII. Bufory kapitałowe

Bufor antycykliczny stanowi kwotę kapitału podstawowego Tier I, dodatkową w stosunku do kapitału podstawowego Tier I utrzymwanego na potrzeby spełniania wymogu w zakresie funduszy własnych, o którym mowa w art. 92 ust. 1 Rozporządzenia CRR, na poziomie łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko obliczonej zgodnie z art. 92 ust. 3 tego rozporządzenia, pomnożonej przez średnią ważoną wskaźników bufora antycyklicznego obliczoną zgodnie z art. 21 ust. 4 (bufor antycykliczny specyficzny dla instytucji) Ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym.

Od dnia 1 stycznia 2016r. wskaźnik bufora antycyklicznego wynosi 0% (wskaźnik w tej wysokości obowiązuje do czasu zmiany jego poziomu przez Ministra Finansów w drodze rozporządzenia).

XIV. Wskaźniki globalnego znaczenia systemowego

Obowiązek ujawniania nie dotyczy Banku.

XV. Ekspozycje na ryzyko kredytowe kontrahenta

Bank nie posiadał ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta.

XVI. Korzystanie z ECAI

Bank nie stosuje ocen wiarygodności kredytowej nadawanych przez zewnętrzne instytucje oceny wiarygodności kredytowej.

XVII. Stosowanie metody IRB w odniesieniu do ryzyka kredytowego

Bank nie stosuje metody IRB.

XVIII. Stosowanie metod zaawansowanego pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego

Bank nie stosuje zaawansowanych metod pomiaru w odniesieniu do ryzyka operacyjnego.

XIX. Stosowanie wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego

Bank nie stosuje wewnętrznych modeli pomiaru ryzyka rynkowego.

XX. Polityka i praktyki w zakresie wynagrodzeń pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku Spółdzielczego w Miliczu

W Banku Spółdzielczym w Miliczu, do pracowników mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku zaliczani są członkowie Zarządu, Dyrektorzy Oddziałów, Główny Księgowy oraz pracownicy Stanowiska ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej (łącznie na koniec 2018 r. osób tych było 11).

W zakresie ustalania systemu wynagrodzeń powyższych osób w Banku funkcjonują procedury, opracowane między innymi w oparciu o Zasady Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych wydanych przez Komisję Nadzoru Finansowego oraz Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach, a także inne przepisy oraz standardy rynkowe:

- 1) Polityka wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Miliczu,
- 2) Regulamin wynagradzania Zarządu Banku Spółdzielczego w Miliczu,
- 3) Regulamin wynagradzania pracowników Banku Spółdzielczego w Miliczu.

System wynagrodzeń w Banku służy zapewnieniu stabilnego rozwoju Banku i ma na celu przyciąganie i utrzymanie najlepszych pracowników, w tym członków Zarządu oraz zabezpieczenie interesów członków i klientów Banku poprzez określenie wynagrodzeń osób, których wpływ na ryzyko Banku jest istotny, w tym członków Zarządu w taki sposób aby wynagrodzenie nie stanowiło zachęty do podejmowania ryzyka wykraczającego poza zaakceptowaną przez Radę Nadzorczą skłonność do ryzyka Banku.

Wynagrodzenia członków Zarządu Banku oraz innych osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku są tak ustalane, aby odpowiadały w szczególności rodzajowi wykonywanej pracy, stopniowi odpowiedzialności i kwalifikacjom wymaganych przy jej wykonywaniu, a także uwzględniały ilość i jakość świadczonej pracy, zapewniały prawidłowość realizacji zadań wynikających z działalności Banku przez członków Zarządu i osoby pełniące funkcje kierownicze.

Decyzje w zakresie wynagrodzeń w Banku podejmuje:

- 1) Rada Nadzorcza w stosunku do członków Zarządu,
- 2) Zarząd w stosunku do innych pracowników mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku.

Z uwagi na skalę działania Banku, nie powołano komitetu/komisji ds. wynagrodzeń, nie korzysta się także z usług konsultantów zewnętrznych w zakresie polityki wynagrodzeń.

Wynagrodzenie całkowite wszystkich pracowników Banku składa się ze stałych i zmiennych składników.

Decyzje w zakresie wynagrodzeń stałych podejmowane są zgodnie z przepisami prawa, Regulaminem wynagradzania Zarządu Banku Spółdzielczego w Miliczu, Regulaminem Wynagradzania pracowników Banku Spółdzielczego w Miliczu oraz zawartymi umowami, natomiast w zakresie wynagrodzeń zmiennych podejmowane są jeden raz na kwartał.

Zasady ustalania, wypłacania i monitorowania zmiennych składników wynagrodzeń pracowników, których działalność ma istotny wpływ na profil ryzyka, określone są w Polityce wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Miliczu.

Osobom mającym istotny wpływ na profil ryzyka Banku przysługuje wynagrodzenie zmienne, zależne od oceny efektów

ich pracy. Wynagrodzenie zmienne ma charakter uznaniowy, do którego zalicza się premia oraz nagroda za osiągnięcia zawodowe. Z uwagi na formę działania Banku, wynagrodzenie zmienne wypłacane jest wyłącznie w formie pieniężnej. Do oceny efektów pracy stosuje się kryteria ilościowe i jakościowe, co umożliwia prowadzenie elastycznej polityki zmiennych składników wynagrodzeń.

Oceny efektów pracy członków Zarządu i Dyrektorów Oddziału dokonuje się w oparciu o wyniki odpowiednio całego Banku lub danego Oddziału (kryteria ilościowe), a także w oparciu o indywidualne oceny (kryteria jakościowe). Ocena efektów pracy Głównego Księgowego i pracowników Stanowiska ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej dokonywana jest w oparciu o realizację celów wynikających z pełnionych przez nich funkcji i nie jest uzależniona od wyników finansowych uzyskiwanych w kontrolowanych przez nie obszarach działalności Banku (kryteria jakościowe).

W Banku przestrzegana jest zasada, że łączne wynagrodzenie zmienne osoby mającej istotny wpływ na profil ryzyka Banku za dany rok nie może stanowić więcej niż 100% jej całkowitego rocznego wynagrodzenia, a w przypadku pracownika Stanowiska ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej, udział ten nie powinien przekraczać 25%. Wynagrodzenie zasadnicze powinno mieć taką wysokość, aby Bank mógł prowadzić elastyczną politykę w zakresie zmiennych składników.

Uwzględniając uwarunkowania, pozwalające na zastosowanie zasady proporcjonalności, wypłata wynagrodzenia zmiennego pracownika mającego istotny wpływ na profil ryzyka Banku, nie podlega odroczeniu, chyba że w poprzednim roku obrotowym kwota ta była wyższa niż 200 tys. zł. Wówczas bezpośrednio po przyznaniu wypłacane jest 60% wynagrodzenia zmiennego, a pozostałe 40% wynagrodzenia zmiennego jest przyznawane warunkowo i zostaje zdeponowane na indywidualnym koncie pracownika.

Wypłata części odroczonej nastąpi pod warunkiem uzyskania przez pracownika pozytywnej oceny efektów pracy za trzyletni okres oceny, zgodnie z zasadami określonymi w Polityce wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Miliczu.

Łączna wysokość wynagrodzeń wszystkich 11 osób mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku w roku 2018 przedstawia się następująco:

- 1.648,8 tys. zł – wartość rocznych wynagrodzeń
- 1.289,5 tys. zł – stałe składniki wynagrodzeń
- 359,3 tys. zł – zmienne składniki wynagrodzeń
- 0 – płatność w związku z zakończeniem stosunku zatrudnienia.

Wynagrodzenie zmienne w wysokości 359,3 tys. zł wypłacone było w formie premii i nagród za osiągnięcia zawodowe. Całe wynagrodzenie zmienne osób zajmujących stanowiska mające istotny wpływ na poziom ryzyka w Banku było wypłacane w formie pieniężnej i nie podlegało odroczeniu – zgodnie z obowiązującą Polityką wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Miliczu oraz z uwzględnieniem zasady proporcjonalności.

W danym roku obrotowym nie była dokonana płatność dla osób na stanowiskach mających istotny wpływ na profil ryzyka Banku w związku z rozpoczęciem i zakończeniem stosunku zatrudnienia w 2018 roku.

Realizacja Polityki wynagrodzeń w Banku Spółdzielczym w Miliczu jest nadzorowana przez Radę Nadzorczą Banku, która raz w roku dokonuje oceny jej funkcjonowania.

XXI. Opis systemu kontroli wewnętrznej

1. Cele i organizacja systemu kontroli wewnętrznej

1.1. Cele systemu kontroli wewnętrznej

W Banku funkcjonuje system kontroli wewnętrznej, którego celem, zgodnie z art. 9c ust. 1 Prawa bankowego, jest zapewnienie:

- 1) skuteczności i efektywności działania;
- 2) wiarygodności sprawozdawczości finansowej;
- 3) przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem;
- 4) zgodności działania z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

1.2. Zasady funkcjonowania Systemu Kontroli Wewnętrznej

System kontroli wewnętrznej funkcjonujący w Banku oparty jest o rozwiązania wynikające z:

- 1) ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe;
- 2) ustawy z dnia 7 grudnia 2000 r. o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających;
- 3) rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach;
- 4) Rekomendacji H Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach;
- 5) Wytyczne Spółdzielni Systemu Ochrony BPS dotyczące wdrożenia Rekomendacji H Komisji Nadzoru Finansowego dotyczącej systemu kontroli wewnętrznej w bankach;
- 6) innych powszechnie obowiązujących przepisów prawa oraz dobrych praktyk w zakresie funkcji audytu oraz systemu kontroli wewnętrznej.

1.3. Funkcja kontroli

- 1) Na funkcję kontroli składają się:
 - a) mechanizmy kontrolne;
 - b) niezależne monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych;
- 2) Bank przypisuje kluczowe mechanizmy kontrolne co najmniej procesom istotnym.
- 3) Bank zapewnia dokumentację funkcji kontroli w szczególności przez:
 - a) rejestrowanie każdej operacji, transakcji, produktu i usługi oraz opis systemu, procesu, struktury organizacyjnej;
 - b) opis, w formie matrycy funkcji kontroli, powiązania celów systemu kontroli wewnętrznej z procesami w działalności Banku, które przez Bank zostały uznane za istotne, oraz kluczowymi mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów kontrolnych.

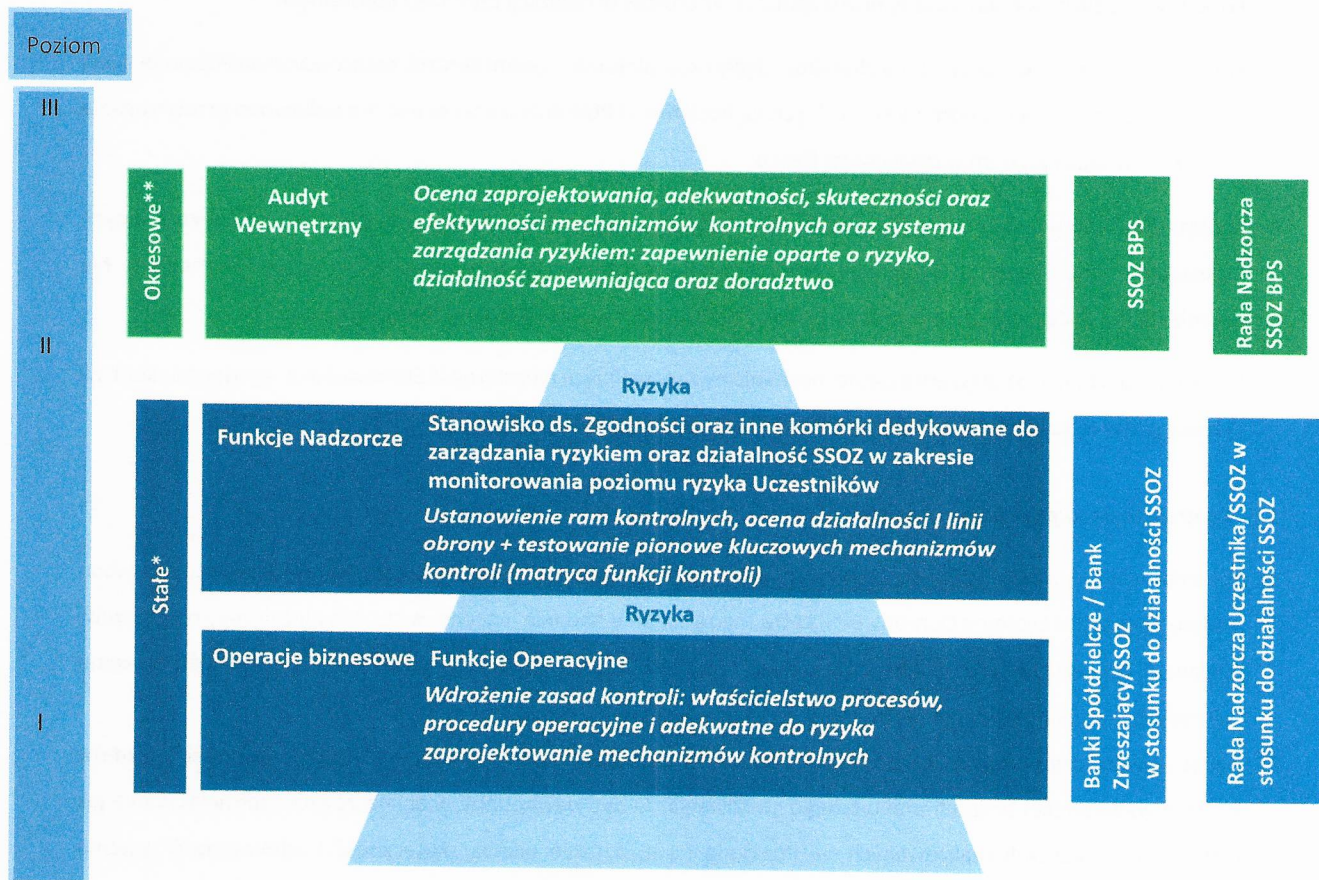
1.4. Struktura Systemu Kontroli Wewnętrznej

- 1) Funkcjonujący w Banku system kontroli wewnętrznej zorganizowany jest na trzech niezależnych poziomach:

- a) Poziom I to funkcja zarządzania ryzykiem w działalności operacyjnej Banku, którą pełnią jednostki/komórki organizacyjne umiejscowione w głównej mierze w Pionie handlowym oraz Pionie finansowo-księgowym,
- b) Poziom II to Stanowisko ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej oraz inne stanowiska/komórki organizacyjne w strukturach Banku, niezależne od procesu zarządzania ryzykiem na Poziomie I, tj. członkowie Zarządu, pozostałe komórki organizacyjne podległe Prezesowi Zarządu w Pionie zarządzania, komórki organizacyjne podległe Wiceprezesowi Zarządu ds. monitoringu i windykacji, a także Komitet Kredytowy Banku oraz osoby, którym powierzono pełnienie określonych funkcji (np. Koordynator Programu Przeciwdziałania Praniu Pieniędzy, Inspektor Ochrony Danych). Kontrole Poziomu II uwzględniają także monitorowanie poziomu ryzyka Banku przez Spółdzielnię Systemu Ochrony BPS (monitorowanie systemowe).
- c) Poziom III to funkcja audytu wewnętrznego mająca za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej. Funkcja ta realizowana jest przez Spółdzielnię Spółdzielnia Systemu Ochrony BPS, obejmującego uczestników tego Systemu, w tym Bank.

2) Schemat struktury systemu kontroli wewnętrznej w Systemie Ochrony został przedstawiony w Tabeli 19.

Tabela 19: Schemat Struktury Systemu Kontroli Wewnętrznej Systemu Ochrony

*Kontrole wpisane w przebieg procesu, wykonywane regularnie.

**Audyty realizowane przez komórkę audytu wewnętrznego w oparciu o Plan Audytu zatwierdzony przez Radę Nadzorczą Spółdzielni Systemu Ochrony BPS.

1.5. Kontrola realizowana na Poziomie I

- 1) Kontrola na Poziomie I jest realizowana we własnym zakresie przez Bank.
- 2) Celem kontroli realizowanej na Poziomie I jest zapewnienie zgodności wykonywanych czynności z procedurami wewnętrznymi, a także bieżące reagowanie na stwierdzone nieprawidłowości oraz monitorowanie mechanizmów kontrolnych. Kontrola ta obejmuje stanowiska, grupy ludzi lub jednostki organizacyjne odpowiedzialne za realizację zadań przypisanych tej funkcji.
- 3) Kontrola sprawowana jest w zakresie jakości i poprawności wykonywanych czynności przez każdego pracownika oraz dodatkowo przez osoby z nim współpracujące i jego bezpośredniego przełożonego oraz wszystkie osoby, którym czynności kontrolne wyznaczono w zakresach obowiązków.

1.6. Kontrola realizowana na Poziomie II

- 1) Kontrola na Poziomie II jest realizowana we własnym zakresie przez Bank.
- 2) Kontrola realizowana na Poziomie II to czynności kontrolne realizowane przez specjalnie dedykowane do tego stanowiska lub komórki organizacyjne Banku i, niezależne od zarządzania ryzykiem i kontroli wykonywanych na Poziomie I, z zachowaniem zasady braku konfliktu interesów w realizacji czynności kontrolnych.
- 3) Kontrola, o której mowa w ust. 1 ma charakter ciągły i kompleksowy. Celem kontroli realizowanej na Poziomie II jest ocena skuteczności mechanizmów kontrolnych na Poziomie I i Poziomie II oraz ocena prawidłowości przestrzegania zasad zarządzania ryzykiem w działalności Banku.
- 4) Spółdzielnia Systemu Ochrony BPS realizuje także czynności kontrolne II Poziomu w stosunku do Banku (i innych uczestników tego Systemu) w zakresie monitorowania poziomu ryzyka w ujęciu systemowym. Kontrola ta nie zwalnia Banku z realizacji czynności kontrolnych i nadzorczych w zakresie zarządzania ryzykiem.
- 5) W strukturach Banku działają adekwatne mechanizmy zapewniające niezależność Stanowiska ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej, realizującej ustawowe zadania komórki do spraw zgodności.

1.7. Kontrola realizowana na Poziomie III

- 1) Kontrola realizowana na Poziomie III to funkcja audytu wewnętrznego (audyt wewnętrzny) realizowana przez Pion Audytu Spółdzielni Systemu Ochrony BPS, która ma za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej uczestników Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, w tym Banku.
- 2) Audyt wewnętrzny polega na okresowym badaniu, ocenie i doskonaleniu istniejących wdrożonych mechanizmów kontroli wewnętrznej oraz ich praktycznego stosowania. Audyt wewnętrzny ocenia zarówno zaprojektowanie jak i efektywność kontroli realizowanych na Poziomie I i II, a także ocenia skuteczność i adekwatność systemu zarządzania ryzykiem.
- 3) W strukturach Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS działają adekwatne mechanizmy zapewniające niezależność funkcji audytu wewnętrznego.
- 4) Zasady organizacji i realizacji audytu wewnętrznego są uregulowane w Umowie Systemu Ochrony.

2. Odpowiedzialność organów zarządzających i nadzorujących za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie skutecznego i adekwatnego systemu kontroli wewnętrznej

2.1. Zarząd Banku

- 1) Do obowiązków Zarządu Banku należy zaprojektowanie, wprowadzenie oraz zapewnienie we wszystkich jednostkach organizacyjnych, stanowiskach organizacyjnych i komórkach organizacyjnych Uczestnika funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej, który obejmuje funkcję kontroli oraz stanowisko/komórkę do spraw zgodności.
- 2) Zarząd Banku zapewnia niezależność stanowisku/komórcie do spraw zgodności oraz zapewnia środki finansowe niezbędne do skutecznego wykonywania zadań oraz systematycznego podnoszenia umiejętności i kwalifikacji pracownika na tym stanowisku/pracowników tej komórki.
- 3) Zarząd Banku zapewnia funkcjonowanie systemu kontroli wewnętrznej w podmiotach zależnych.
- 4) Zarząd Banku podejmuje działania mające na celu zapewnienie ciągłości działania systemu kontroli wewnętrznej, w tym właściwej współpracy wszystkich pracowników w ramach funkcji kontroli oraz współpracy ze Stanowiskiem ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej oraz Spółdzielnią Systemu Ochrony BPS w ramach realizacji funkcji audytu wewnętrznego, a także zapewnienie dostępu pracownikom realizującym te funkcje do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje prawnie chronione, w związku z wykonywaniem przez nich obowiązków służbowych.
- 5) W przypadku wykrycia nieprawidłowości przez system kontroli wewnętrznej, Zarząd Banku podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości, w tym określone środki naprawcze i dyscyplinujące.
- 6) W ramach zapewnienia przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Zarząd Banku:
 - a) odpowiada za efektywne zarządzanie ryzykiem braku zgodności, rozumianym jako ryzyko skutków nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych;
 - b) odpowiada za opracowanie Polityki Zgodności, zapewnienie jej przestrzegania i składanie Radzie Nadzorczej Banku i Komitetowi Audytu Banku raportów w sprawie zarządzania ryzykiem braku zgodności;
 - c) w przypadku wykrycia nieprawidłowości w stosowaniu Polityki Zgodności, podejmuje odpowiednie działania w celu usunięcia tych nieprawidłowości, w tym środki naprawcze lub dyscyplinujące.
- 7) Zarząd Banku, nie rzadziej niż raz w roku, informuje Radę Nadzorczą Banku o sposobie wypełnienia zadań, o których mowa w ust. 6.
- 8) Zarząd Banku informuje Zarząd Spółdzielni Systemu Ochrony BPS o rozpoznaniu istotnych okoliczności, które mogą wpłynąć na adekwatność lub skuteczność systemu kontroli wewnętrznej Banku, jego podmiotów zależnych lub innych uczestników Systemu Ochrony BPS.

2.2. Rada Nadzorcza Banku

- 1) Rada Nadzorcza Banku sprawuje nadzór nad wprowadzeniem i zapewnieniem funkcjonowania adekwatnego i skutecznego systemu kontroli wewnętrznej.

- 2) Rada Nadzorcza Banku monitoruje skuteczność systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o informacje uzyskane od:
 - a) Stanowiska ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej,
 - b) innej komórki pełniące funkcje kontrolne,
 - c) Zarządu Banku,
 - d) Komitetu Audytu Banku,
 - e) Spółdzielni Systemu Ochrony BPS w ramach realizacji funkcji audytu wewnętrznego.

- 3) Rada Nadzorcza Banku dokonuje corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej I i II Poziomu, w tym corocznej oceny adekwatności i skuteczności funkcji kontroli oraz stanowiska ds. spraw zgodności i kontroli instytucjonalnej. Ocena dokonywana jest na podstawie:
 - a) wyników audytu wewnętrznego w danym roku kalendarzowym,
 - b) wyników kontroli wewnętrznych i zewnętrznych,
 - c) raportów z działalności audytu wewnętrznego Spółdzielni Systemu Ochrony BPS,
 - d) wyników niezależnego monitorowania kluczowych mechanizmów kontrolnych,
 - e) innych informacji dotyczących adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej w Banku.

- 4) Ocena skuteczności i adekwatności realizacji funkcji audytu wewnętrznego jest realizowana wyłącznie przez Radę Nadzorczą Spółdzielni Systemu Ochrony BPS.

- 5) Rada Nadzorcza przeprowadza oceny, o których mowa w ust. 3, na podstawie opinii Komitetu Audytu.

- 6) Rada Nadzorcza Banku informuje Spółdzielnię Systemu Ochrony BPS o wynikach corocznej oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej I i II Poziomu.

- 7) W ramach zapewnienia przez system kontroli wewnętrznej przestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych Rada Nadzorcza Banku:
 - a) nadzoruje wykonywanie obowiązków przez Zarząd Banku, dotyczących zarządzania ryzykiem braku zgodności;
 - b) zatwierdza Politykę Zgodności Banku;
 - c) co najmniej raz w roku ocenia stopień efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności przez Bank.

2.3. Komitet Audytu:

Rada Nadzorcza powołuje spośród swoich członków Komitet Audytu, który działa zgodnie z odrębnymi przepisami. Podstawowym zadaniem Komitetu Audytu jest przedstawianie Radzie Nadzorczej swojego stanowiska lub rekomendacji, pozwalających Radzie Nadzorczej podjąć decyzji w obszarze sprawozdawczości finansowej i systemu zarządzania, w tym systemu kontroli wewnętrznej. Komitet Audytu opiniuje system kontroli wewnętrznej na potrzeby dokonywania przez Radę Nadzorczą corocznej oceny adekwatności i skuteczności tego systemu.

3. Umiejscowienie, zakres zadań i niezależność komórki ds. zgodności i komórki audytu wewnętrznego

3.1. Stanowisko ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej

W Banku Spółdzielczym w Miliczu funkcjonuje w ramach drugiej linii obrony systemu kontroli wewnętrznej komórka do spraw zgodności, tj. **Stanowisko ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej**.

Komórka ta ma zagwarantowaną niezależność, poprzez usytuowanie w strukturze organizacyjnej, w Pionie Zarządzania Bankiem, w bezpośredniej podległości Prezesowi Zarządu Banku, swobodny dostęp do Zarządu Banku, Rady Nadzorczej i ich komitetów oraz do dokumentów, informacji, systemów informatycznych niezbędnych do wykonywania czynności kontrolnych.

Do podstawowych zadań Stanowiska ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej w ramach systemu zarządzania należy:

- 1) zarządzanie ryzykiem braku zgodności, w tym identyfikowanie, ocena, pomiar, kontrolowanie, monitorowanie i raportowanie o ryzyku braku zgodności z przepisami prawa.
- 2) w ramach funkcji kontroli:
 - a) zapewnienie zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi w zakresie określonym w regulacjach wewnętrznych;
 - b) przeprowadzanie testowania poziomego i pionowego przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w zakresie zapewniania zgodności,
 - c) przeprowadzanie testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych zapewniających realizację celów systemu kontroli wewnętrznej w obszarach, w których identyfikowany jest brak niezależnego testowania pionowego realizowanego przez inne komórki organizacyjne,
- 3) administrowanie i aktualizacja informacji w matrycy funkcji kontroli,
- 4) opracowywanie i raportowanie wyników testowania przestrzegania mechanizmów kontrolnych w Banku,
- 5) monitorowanie podejmowanych działań naprawczych na bazie identyfikowanych nieprawidłowości w funkcjonowaniu mechanizmach kontrolnych,
- 6) przeprowadzanie kontroli w Banku na zlecenie Prezesa Zarządu Banku.

Zadania Stanowiska ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej w ramach funkcji kontroli, mogą być wykonywane przez Departament Kontroli Banku BPS SA., na podstawie zawartej umowy zlecenia wykonywania kontroli wewnętrznej.

Szczegółowy zakres działania i zasady funkcjonowania Stanowiska ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej określa „Regulamin funkcjonowania Stanowiska ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej w Banku Spółdzielczym w Miliczu”.

3.2. Audyt Wewnętrzny w Banku

Audyt wewnętrzny w Banku jest wykonywany przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, której zadaniem jest badanie i ocena, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej w całej działalności Banku.

Ocena, o której mowa wyżej, uwzględnia skuteczność i adekwatność mechanizmów kontroli ryzyka oraz mechanizmów kontrolnych i niezależnego monitorowania ich przestrzegania w ramach pierwszej i drugiej linii obrony.

Spółdzielnia odpowiada za właściwe określenie celu przeprowadzanych audytów, zakresu, szczegółowych zasad ich przebiegu, użycia odpowiednich i opisanych metod badań, trafności i istotności ocen oraz wniosków końcowych,

sposobu ich prezentacji w formie raportu dla odbiorców, a także opracowywanie projektów zaleceń w sposób nie budzący wątpliwości co do obiektywizmu przeprowadzonych działań audytowych.

Zakres i częstotliwość przeprowadzanych audytów określane są przez Spółdzielnię w ramach rocznych i wieloletnich planów audytu uchwalanych przez Zarząd Spółdzielni i akceptowanych przez Radę Nadzorczą Spółdzielni.

Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS przedkłada do Zarządu i Rady Nadzorczej Banku raporty z przeprowadzonych badań audytowych.

4. Zasady corocznej oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej, dokonywanej przez Radę Nadzorczą

Rada Nadzorcza Banku corocznie dokonuje oceny skuteczności i adekwatności systemu kontroli wewnętrznej w oparciu o przyjęte kryteria. Do kryteriów tych należą przede wszystkim:

- ✓ ocena realizacji zatwierdzonych celów strategicznych,
- ✓ osiągnięcie założeń finansowych na dany rok, w tym minimalnych poziomów wskaźników określonych w Umowie Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS,
- ✓ ocena zmaterializowania ryzyka reputacji Banku,
- ✓ wyniki kontroli/przeglądów/audytów Spółdzielni i audytów zewnętrznych realizowanych przez komórki wewnętrzne i zewnętrzne Banku,
- ✓ ilość błędów znaczących i krytycznych identyfikowanych w ramach niezależnego monitorowania,
- ✓ trend w ilościach skarg Klientów do KNF z uwzględnieniem trendu skarg zasadnych,
- ✓ ilość i kwota strat operacyjnych (trend),
- ✓ przekraczanie limitów ustanowionych przez Bank.

Z uwagi na fakt, że Bank jest uczestnikiem Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS trzecia linia obrony (tj. audyt wewnętrzny) jest realizowana przez Spółdzielnię. W związku z tym ocena adekwatności i skuteczności 3 linii obrony jest dokonywana przez Radę Nadzorczą Spółdzielni. Ocena ta, jest następnie wykorzystywana przez Radę Nadzorczą Banku do dokonania oceny całego systemu kontroli wewnętrznej.

Kryteria oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej podlegają okresowej (corocznej) weryfikacji.

Rada Nadzorcza ocenia system kontroli wewnętrznej na podstawie raportów i sprawozdań przygotowanych przez Zarząd Banku oraz Stanowisko ds. zgodności i kontroli instytucjonalnej, a także na podstawie opinii wydawanej przez Komitet Audytu.

OŚWIADCZENIE ZARZĄDU BANKU SPÓŁDZIELCZEGO W MILICZU

Zarząd Banku Spółdzielczego w Miliczu, w związku z art. 435 ust. 1 lit. e - f) *Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012*, oświadcza, że stosowane w Banku systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku, a zakres ogłaszanych informacji jest adekwatny do stanu faktycznego oraz profilu ryzyka Banku.

Ogólny profil (poziom) ryzyka Banku wynika z przyjętych przez Bank strategii, w szczególności Strategii działania Banku, Strategii zarządzania ryzykiem, Polityki kapitałowej, Polityk dotyczących zarządzania poszczególnymi istotnymi rodzajami ryzyka w Banku.

Ogólny profil ryzyka w Banku został określony na podstawie wybranych wielkości oraz wskaźników i na dzień 31.12.2018 r. kształtował się następująco:

Tabela 1 - Ogólny profil ryzyka Banku według stanu na 31.12.2018 r. Dane liczbowe w tys. zł

Lp.	Wyszczególnienie	Wielkość
1	Suma bilansowa	459 414
2	Obligo kredytowe	240 957
3	Baza depozytowa	415 608
4	Fundusze własne	32 099
5	Wynik działalności bankowej	15 913
6	Koszty działania z amortyzacją	11 889
7	Różnica na rezerwach i odpisach aktualizujących	(-) 723
8	Wynik finansowy netto	2 753
9	Łączny współczynnik kapitałowy	13,98%
10	Współczynnik kapitału Tier I (Współczynnik kapitału podstawowego Tier I)	13,04%
11	Wskaźnik dźwigni finansowej (definicja przejściowa)	6,40%
12	Wskaźnik dźwigni finansowej (definicja w pełni wprowadzona)	6,35%
13	Wskaźnik jakości obliiga kredytowego	2,91%
14	Wskaźnik pokrycia kredytów depozytami	172,48%
15	ROA netto	0,64%
16	ROE (kapitału Tier I) netto	9,44%
17	Marża odsetkowa	3,06%
18	C/I	73,50%

Na podstawie osiągniętych wyników działania oraz cyklicznych raportów w zakresie oceny adekwatności kapitałowej Banku oraz ryzyk obciążających działalność Banku, Zarząd oświadcza, że ogólny profil ryzyka Banku jest adekwatny do przyjętych założeń określających tolerancję na ryzyko.

ZARZĄD
BANKU SPÓŁDZIELCZEGO
w Miliczu

(Zarząd Banku)

